

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תצוה תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

181 Huschke Rd.
Liberty, NY 12747

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

מועד קטן. ואלו מגלחין - פרק שלישי דף כה עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קמא רש"י

1 **גמרא** לספר תורה - דתורה קריה נר. שאמר (משלי ו): "כי נר מצוה ותורה אור",
2 ונשמה וקראת נר דכתיב (שם כ): "נר (אלהים) נשמת אדם". שמתניתא בפסין - והי
3 כמאן דגמרין מניה. מאי דהוה הוה - הואיל ולא קרעו בשעת מיתה - הו לא קרע.
4 למקיע ליתיה - בלא הספר. לאותובי ספר תורה אפריית - ולומר קיים זה מה שכתבו

5 ביה. לא הוה פיק פוריא כבבא - דהוה הוה
6 בבא. ספוריא לפוריא - בלתי במוטא אפרייתא.
7 קטנה. שמתא דרך הפתח. אל עגלה חישה -
8 אותה עגלה ששיגורוהו פלשתים ביה. ובאותה
9 עגלה הביאו דוד מבית אבינדב לעיר דוד. פרום
10 כבא - שברו הפתח והדוכיחוהו. בכל נרפא לו -
11 שאין סביבה שורה בחוץ לארץ. שפח ליה אל אבוח
12 - דהוה חביא דוד מבית אבינדב לעיר דוד. פרום
13 סגדלו, כאדם שנוגע ברגל חבירו בחטאי כדו
14 שלא ישמע העומדים סביב מטהו דרב הונא.
15 עין אחת. היכה בסכרלו. אל תמירוד עלמא - לא
16 תטרח בקושיות. שהיה כבר - כלומר. הוהיא
17 שמתא הוה. לא תיר. ויש אומרים. שהיה כבר
18 - בארץ ישראל, ששרתה עליו דהוה הקדוש. בי
19 אסקוה להם - לארץ ישראל לקבור. שכל
20 דנקבר שם נקבר בלא חטא. שאמאי. היעם
21 היעבט בה נשוא עון. כדאימא בכחכותא (קרא).
22 דלויי רשע - דאדם חטוב היה. והוה לן בושט
23 דלדלוי רשען. ותיא להם - דסבוהין שהוה זה.
24 שלחו - גופו קיימת - ויזקא. לא סימשה קמיה
25 - ושלדו הוה קיימת. רב הונא רבינ תורה -
26 בדאמרין פרק "שני דיני גירות" (כתכותב)
27 כי א"ו קיימי רבנן קמיה ומפציז גלימיהו -
28 נכסיה ליה לוימא באבא. רבי חיאי רבינ תורה
29 - כדאמרין בבבא מציעא (פה.ב) אנא עבדי
30 ליה לתורה דלא תשחבת מישראל. מאן מעיל
31 ליה - מי יקר להבטיח בקבורה אלע רב חייא.
32 איתחפיא ליה ריעוה דתפילין - דהוה
33 בפנים. דרצועה שחורה נראה בחוץ הלבנה
34 למשה מטני. איבעית - נבעת תפחה. וקפיה
35 לאימא - דרב הונא עמודא ונרא. דלא
36 ליקוה.

1 **ורבי** חייא ריבך תורה וכו' - דהקשה בתוספתא דרב: דמשמע בירושלמי שרב הונא מת
2 קודם רבי חייא. דאמר ליה לרבי חייא: ארונא ב"א. והבא משמע שרבי חייא מת קודם
3 רב הונא ונראה ליה דרב חייא אורא היה. ואותו שבמי רבי חייא - אין זה רב הונא תלמידו
4 דרב. ער באן. מידוהו. קשה בירושלמי קאמר בעובדא דרבא רב הונא רש גלותא. ולפי ענין
5 של הירושלמי היה משמע דוקפה רב חנא
6 לארונה דרב הונא כדו שאלו חייא יושב אלע
7 הצדיקים. והבי איתא בפירוש רבנא גונאל דרב
8 דונא רש גלותא.

9 **חכם** כיון שדחויי פניו - פירושו. חכם שמת.
10 כיון שדחויי פניו אותו שקרע. ורסיקו.
11 אפילו חכם שקרע על החכם. כיון שדחויי פניו -
12 שולל לאלוהו. ומתום כבודו על שחם התקור
13 דחיוהו. דנאיא הוה לנאט בכור קרוע. ודלא. ודאי.
שפעו

1 **והתאבל על אדם פשר.** שכל הבוכה ומתאבל על אדם פשר - מוחלין לו על כל עונותיו
2 **בשביל פבוד שעשה לו!** דלאו אדם פשר הוא. אי דקאי התם בשעת יציאת נשמה -
3 חייבי מיתבי. דתניא. רבי שמעון בן אלקעזר אומר: העומד על המת בשעת יציאת נשמה -
4 חייב לקרוע. למה זה דומה - לספר תורה שגשרך. שחייב לקרוע! דלא קאי התם בשעת
5 יציאת נשמה. פי נח נפשיה דרב ספרא לא קרעו רבנן עליה. אמרו: לא גמרין מניה. אמר
6 להו אביו: מי תניא הרב שמעון? תבם שמת תניא. ועוד: כל יומא שמעתייהו בפומין פבי
7 מדרשא. סבור: מה דהוה - תהו. אמר להו אביו תניא: תבם. כל יומן ששוקטין בהספד
8 מתיבין לקרוע. כבוד למיקרע לאלתיה. אמר להו אביו תניא: תבם כבודו בהספדו. פי נח
9 נפשיה דרב הונא. סבור לאותובי ספר תורה אפרייה. אמר להו רב חסדא: מילתא דבתייה
10 לא סבירא ליה. השתא ליקום ליה ליעבד ליה? דאמר רב תחליפא: אנא חויהי לרב הונא
11 דביע ליתב אפרייה. והוה מנח ספר תורה עליה. וקב פדא אארעא ואותובי ספר תורה
12 עליוהי. אלמא קבור: אמור לישב על גבי מטה שספר תורה מניח עליה. לא תהו נפיק
13 פוריא מבבא. סבור לשלשולי דרך גנין. אמר להו רב חסדא: הא גמירנא מניה: תבם פבודו
14 דרך פתח. סבור לאשנני מפוריא לפוריא. אמר להו רב חסדא, הכי גמירנא מניה: תבם.
15 פבודו כמטה ראשונה. דאמר רב יהודה אמר רב: מנין ליתב שפכודו כמטה ראשונה -
16 שגמירנא: וירביבו את ארון האלהים אל עגלה תרשא". פרום תבם. ואפקוה. פתח ליה רבי
17 אבא: ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכניה. אלא ששכל גמיה ליה. מתיב רב נתנן פר
18 חסדא. ואמרי ליה רב נתנן פר חסדא: "היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הבהן בארץ
19 בשדרים!" מפה ליה אבוח בסנדליה. אמר ליה: לאו אמניא קה לא תמירוד עלמא? מאי "היה" - שיהיה פבר. פי אסקוה להתם אמרו
20 ליה לרבי אמי ולרבי אסי: רב הונא אתי. אמרו: פי תנינן התם לא תהו לן דלדוי רישין מניה. השתא אתנינן הכא אתא בתרי?
21 אמרו ליה: ארונא בא. רבי אמי ורבי אסי נפיק. רבי אילא ורבי חנינא לא נפיק. רבי אילא נפק. רבי חנינא לא נפק.
22 דנפק מאו בעמיה - דתניא: ארון העובר ממקום למקום - עומדים עליו בשורה. ואמרים עליו ברפת אבלים ותחזימו אבלים. דלא
23 נפק מאי שמיא - ארון העובר ממקום למקום - אין עומדין עליו בשורה. ואין אומרים עליו ברפת אבלים ותחזימו אבלים.
24 קשיא דתנאי לא קשיא. פאן - ששלדו קיימא. פאן - ששלדו קיימא. ורב הונא קיימא תהו. דלא נפק - לא סימיה
25 קמיה. אמרו: היבא ויניחיה? רב הונא רבינ תורה בישראל ורבי חיאי רבינ תורה בישראל תהו. מאן מעיל ליה? אמר להו רב חנא:
26 אנא מעילנא ליה. דאוקמתיה לתלמודאי פי הונא פר תמינ סרי שעני ולא חוי לי קרי. ומשמע ליה קמיה ודעי בעגריה. ויזמא חד
27 אתרפיא ליה ריעוה דתפילין. וימיב עלה ארבעין מענטא. עייליה. תהו גני יהודה מימניה דאבוח. והוקיה שמאמליה. אמר ליה
28 יהודה לחוקיה: קום מדיכומיך. דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא. כהתיי דקאים - קם כהתיי עמדיא דנינא. חויהי רב חנא. איבעיה,
29 וקפיה לארונה ונקפ. אתא. ותאי דלא אינש עיש - משום דקפיה לארונה דרב הונא. פי נח נפשיה דרב חסדא כבוד לאותובי ספר
30 תורה אפרייה. אמר להו רבי יצחק: מילתא דרביה לא סבירא ליה. אנן ניקום נעבד ליה? סבור דלא למישלל קרעיהו. אמר להו
31 רבי יצחק פר אמי: תבם. כיון שדחויי פניהם מאחוריה תמפה - שוללי. פי נח נפשיה דרב רב הונא ורב חנינא אסקוהו לתתם.

1 שפיעו מרובי דרפירי תנא - מפרש בירושלמי: דיהב נפשיה על גורתם. פירוש: נשפר
2 דמו על ידו השם. תוספתא פרק א שנתן נפשו על המילה.
3 ועל רבו שלמדו הבמה - בפרק 'אלו מציאות' (בבא מציעא לגא טעם) פלגי רבי יודיה
4 דרבי יוסי, שרבי יודיה אמר: כל שרובו בחמתו הימני ורבי יוסי אמר: אמילו לא
5 האיר עינוי אלא בשמנה ארת - זהו רוב, ומסקי
6 שם, ועל אמה תלמידי חכמים שבבבל קורעין זה
7 על זה, כרבי יוסי סבירא ליה. ופסק רב שיש
8 כרבי יוסי. ופירש רבנו חננאל דהבי הלכתא.
9 ובשאלות דרב תנא אהאי פסק כרבי יודיה, דאמר:
10 מציאות' בתוספתא ארבע קורעין קריעה וזאין
11 מנא הוא. וכן פירש רבי יודיה בר חזיה. ויתר היה
12 טראה לי דמנשה על דשמואל עבד כרבי יוסי
13 כדאייתא תתם. ורבא נמי מפרש מילתא דרבי יוסי,
14 דרבי אלעזר בירושלמי נמי עבד כותיה. ושמואל יהו
15 ממזירין על בעצמו.
16 ברכת

כי ממו אנשיא קמו גמלי. אמר להו יהוא מיינא:
מא האי? אמרו ליה: רבנן דקא עבדי יקרא אהרדי.
מר אמר: מר ניעול ברישא, ומר אמר: מר ניעול
ברישא. אמר: דינא הוא דרבה בר הונא, נהור כביה
ברישא. הלוי גמליה דרבה בר הונא, נהור כביה
ועניה דההוא מיינא. פתח עליה ההוא ונאק: "נע
וששים עלה מכבלי ועמו ספר מלחמות. קאת וקפוד
הוכפלו, לראות בשוד ושבר הקא משנערי. קצף על
עולמו ותכס ממנו נפשות, ועמחו בהם ככלה חדשה.
ורוב ערבות פשו ושחמו בבא אליו נפש נקי וצדיק".

1 כי ממו אנשיא - כשהגיעו לעבור בדרך לשם קצר, שעבשו לה היו יבולין לעבור זה
2 בעד זה, אלא זה אחר זה. קמו נגלי - עמדו הנגלים נושאי המטות במקומן. מיינא -
3 סודר שיטתאליים. רבנן - רשביב, רבה בר רב הונא ורב המנונא. עבדי יקרא - הדא לא
4 בעי האי למיעל מקמי דהאי. נהור כבי - לחייו, משום דבי לרב המנונא. פסי מלחמות -
5 לישאנא אחריתא: שולחם רבה ורב
6 המנונא, נהור כבי דההוא טיינא. לישאנא
7 אחריתא: גוע שיישים - זה רבה בר רב הונא.
8 דהוא בן גדליים. זה רב הונא דהוא ראש גולה.
9 ועדף מנשיא דארץ ישראל. ועמו ספר מלחמות
10 - עמו רב המנונא. קאת וקפוד הוכפלו -
11 קללה, כמו: 'ודישוה קאת וקפוד' (שעיה לח)
12 כלומר: קללה באה והכפלה בעולם. לראות
13 שוד ושבר - זה שקצף הקודש ברוך הוא על
14 עולמו. נשים לילוח כושים - בחספה, על שם
15 לילוח כושים בתורה. מר קיפוס ובר אבין - זהו
16 ספרני. (הואה יואב - דנהג נפשה). חלש דתיניה
17 - דהאי מדמי ליה לשלחנה, והאי לאבידה
18 והואה יואב - דנהג נפשה לא ספרות, משום
19 דאידיע להו תקלה על ידו. לא בר קיפוס ולא בר
20 אבין חליין - משום דאינהובו כרעיהו. והינא
21 (יבמות קכ.א.) דהאי נאן דוכסמי אלוחתא דהינאל
22 - לא חליין. דהתורה אמרה 'יחלצה געלו מעל
23 רגלו ולא מתחת רגלו. אתי דלילת - חתקל.
24 רוב שלישי - ישראל נקרא שלישי. ורבא
25 שקול כרוב ישראל ואמנ ליה קום אבמו
26 מילתא. כלומר: בקש דרומים באות כפי פיה -
27 שאשה סוטה נבדקת בהן. בעת הנינוה - דולד.
28 אבר תורה. אביו ומתענן. והבאטי השפט
29 בצדקים - אשקע השטטט בצדקים. ויפו של
30 אישה - שנורדג אישה, קימו ירמי שמש. לרשיה
31 - לרעיה: רבי יודא היה מנבל, ובה נלה, ונדל
32 בארץ ישראל, והיני דקאמה ארץ שנער היה
33 וילדה ארץ צבי גדלה שעשועיה. ואהבי קרי
34 ליה רבי יודא רבי יודא - אי נא לה אפיה ריקת
35 - 'יבולה למן בן, רקת דהא טבריא. אחייה -
36 הורידו דמענה. איהמיוא כוכבי - נרא
37 הוככבים, שנשתנה העולם מרוב צער. כפי
38 תורא - אבנים של אור. השתנו בצלמניא
39 ניטורו פירצף שלק. והווי למחלצייא - כלומר,
40 חתלקה ותמעכה כל צורת פרוץ על צלמים
41 וצורת המטבעות, מפני דהווי החסיד שנשתנתה
42 דדיי נמח - בן של קדושים, שלא נסחבל אף
43 בערה של הוא. כדאמרין בעריבי פסחים
44 (ק.א.) והווי למחלצייא - כמו שדוחלקה במעגל
45 ובמחלצים, שבה מטחין טיט הכולל. אנדרישא -
46 צורת הצלמים שעשין של עם גלח שנת.
47 שניין מחתיין - דגבנים. ודבוחתיה לאו הוא
48 גבנים. כפי דבריא - אבנים. נשוק כפי -
49 כיפאת של גשרים נשחרבו, ונשקו זו את זו.
50 שיי - קרצים.

11 כי נח נפשיה דרבינא פתח עליה ההוא ספרדנא: "המרים הניעו ראש על צדיק כממר גינים
12 לילוח ימרים על משים לילוח כימים". אמר ליה רב אשי לבר קפוס: ההוא יואב מאי
13 אקרת? אמר ליה, אמניא: אם פרוים נפלה שרבת - מה יעשו איובי קור, ליתון בחפה
14 הועלה? מה יעשו דני רקק, בנחל שומץ נפלה חכה - מה יעשו מי גיבים. אמר ליה בר
15 אבין: חם ושלום דרבה ושלחבת בצדיקי אמניא. ומאי אקרת? אמניא: כבו לאבליים ולא
16 לאבידה, שהיא למנוחה ואנו לאנחה. חלש דעמיה עליהו, ואתהפוד פריעיהו. ההוא יואב
17 לא אתו לאספודיה. והיני דאמר רב אשי: לא בר קפוס חליין, ולא בר אבין חליין. רבא,
18 כי היה אתא דלילת אמר ליה לבר אבין: קום אמא מילתא. קאי ואמר: קאו רוב שלישי
19 בפנים, וכוז וררם. תעינו מאחרוך באשה מבפלה, אל תזניחנו באות מי מרה. תנין ויהנן
20 וירא אפא יעקב יוסי שמואל הייא מנחם - סיון. רבי תנין חתניה דבי נישאה תרה, לא קא
21 הווי ליה בני, בעא רחמי והווי ליה. ההוא יואב דהווי ליה - נח נפשיה. פתח עליה ההוא
22 ספרדנא: "שמחה לתורה נהפכה, ששון ויגון נדבקו, בעת שמחתו נאנה, בעת חנינו אבר
23 חנינו". אפיקו ליה תנן על שמיה. כי נח נפשיה דרבי יוחנן פתח עליה רבי יצחק בן אלעזר:
24 קשה היום לישראל ביום בא השמש בצדקים, דכתיב: 'ותיה ביום ההוא והבאתי השמש
25 בצדקים'. ואמר רבי יוחנן: זה יומנו של אישהו. כי נח נפשיה דרבי יוחנן יתיב רבי אמי
26 שנהגה ושלשים. אמר רבי אבא בריה דרבי הייא בר אבא: רבי אמי דעבר - לגמיה הוא
27 דעבר. דרבי אמר רבי הייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אפילו רבו שלימוד חכמה - אינו יושב
28 עליו אלא יום אחד. כי נח נפשיה דרבי יודא, פתח עליה ההוא ספרדנא: "ארץ שנער תרה
29 וילדה ארץ צבי גדלה שעשועיה. אוי נא לה אמה רתת, כי אברה בלי תמדתה". כי נח
30 נפשיה דרבי אבהו אחיהו עמודי דקסרי מיא. דרבי יוסי - שפגעו מרובי דיצפורי קמא, דרבי
31 יעקב - אתחמיוא כוכבי בימיוא. דרבי אסי - אשקרו כל אילגיא, דרבי תיא - נחיתו כפי
32 דנורא מרקעא, דרבי מנחם ברבי יוסי - אישתעו צלמניא והווי למחלצייא. דרבי תנחום בר
33 הייא - איתקצצו כל אנדרטיא, דרבי אלשיב - איחרו שבעין מחחרתא פנהרעא, דרב
34 המנונא - נחיתו כפי דברדא מרקעא, דרבה ורב יוסף - נשוק כפי דפרת אהרדי, דאבין
35 ורבא - נשוק כפי דלילת אהרדי, כי נח נפשיה דרבי משרשיא טעון דיקלי שייצ. תנו רבנן

ברכת השם מגלחין - ועל ברכת השם הנכבדים פליגי תנאי וירושלמי. אית דאמרי: ורשקה
 ישראל מומר הוא, אבל רובי - לא. ואית דאמרי: נביר תורה ובפיך יארבע
 מיתות! (סנהדרין ס"א) נמי פליגי בה בתלמוד שלנו, ובירושלמי: ריש דה ליקש קורע על
 ברכת השם.

ואחד השומע מפי השומעים - פירש
 בתוספות: כגון מן העדים שאמריים זה,
 ואם הוא אמר יכה יסיד את יוסי - אין קורעין על
 זה, וכן משמע בפירא "ארבע מיתות" (ש"ס ט"א).

אתיא קריעה - תימה אם כן, גיף כל
 קריעת שלא יתאחו מיקריעה

"קריעה" ושמה לא מסתבר ליה. **קוד** כל
 האבות - תימה: והא דקריעה בתער חסופי -
 ממעט כל דמגילה וירושלמי לא רסנין
 האבות. **לא** אמרו אלא בורע - וירושלמי
 גרסי: שטרפה מלך ישראל בורע.

משכבם משילו - לא שייך הבא למיפוך.
 ואימתי עד דאיכא תלתא. אבל קע
 קשה: דאימתי מילתא יתירתא הוה, דמגלחי וכן
 ומתורדים כתיב: הוא ירש ויהי לומר: דלא שייך
 למישר ולא נילף כלל אלא קריעה. ולעיל (ב"א ט)
 הכי קאמר נמי: נדו גבורת שפיר קריעה - מכל
 מקום לא חילף מינה ממעט.
 ובאחורי

ואלו קרעין כו' - באבל רחמי במסכת שמחות (פרק טו). כרוב ציבור - רוב ישראל.
 ובמנשה שחיה - בשביל ויהונתן, נרשו תנשישו - דמרוו ביה. הוא דקאמר לא קטלי
 יהודי - רעה לומר: נרשו. לקול יחיד - לקול גבורת, שמרוד: אחיא קרע קרע (מדר)
 ומאליעו, שלש דלתות וארבע - כלומר: ארבעה פסוקים. אמי מלכא - ואמלכא לא
 כותב כלום. הווי צריה לראש - שהגביר ראש

ולא אתה. משום שמועות רעות - על הגלות.
 איבעי למקריע, לא המגילה - זה הגיל. את
 הדברים - זה הכתב השתא - אי שיקול לוד
 נעמיתא - איבעי לי למקריע על הגיל ועל
 הכתב, עמדי בהנשר. בורע - שאין יכול להצילא.
 ובמנשה רחמי - דיהויקס, אבל דנעמיתא
 דמצי להציל - לא מיקריע. הא דרפני במקדש
 ברישא - כגון שנכנס לירושלים בשדה תיבה
 ומגדל, ולא ראה ירושלים עד שראה בית
 המקדש - קורע על המקדש, ומסופי על
 ירושלים. אבל בשלא נכנס בתיבה ופגע
 בירושלים ברישא - קורע על ירושלים בפי
 עצמה ועל המקדש בפני עצמו. כל הקריע
 רשאין למולל - לקפל בגד בתפירה. כעין
 סולמות - שאין מלקטין זה סמך לזה, אבל זה
 רחוק מזה, שמלקט ברחוב כעין מעלות סולמות.
 מתוך

אלעזר חי הוא! אמר ליה: פיון דכתיב: "ולא ראיו עוד" - לגבי דידיה פמת דמי. נגיא ואב

בית דין ושמעות הרעות מגלחין? דכתיב: "ותחוק דוד בבגדיו ויגרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויפסדו ויכבדו ויצמדו עד הקרב על
 שואל ועל יהונתן בנו ועל עם ח' ועל בית ישראל כי נפלו בהרב". "שואל" - זה נגיא, "יהונתן" - זה אב בית דין, "על עם ח' ועל
 בית ישראל" - אלו שמעות הרעות. אמר ליה רב בר שבא לרב פהא: ואימתי עד דהווי פולחין? אמר ליה: "עלי עלי הפסוק הענין,
 ומי קריעין אשמעות הרעות? והא אמרו ליה לשמואל: קטל שבד מלכא תריסר אלפי יהודאי במונת קסרי, ולא קרע. לא אמרו
 אלא ברוב צבור, וכמעשה שתייה. ומי קטל שבד מלכא יהודאי? והא אמר ליה שבד מלכא לשמואל; תיתי לי, דלא קטלי יהודי
 מעולם! התם איתו גרמי לנפשיהו. דאמר רבי אמי: לקל יהודי דמונת קסרי פקע שורא דלוקיא. על ברכת השם מגלחין - דכתיב:
 "ויבא אליקים בן הלחיה אשר על הכותל והשגא הסופר ויזאח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים". הנה רבנן: אהרן השומע
 ואהרן השומע מפי השומע חייב השומע אינן חייבין לקרוע, כשבר קרעו בשעה שקמעו. בשעה שקמעו רבנן, הא קא
 שמעי השתא! לא סלקא דעתך, דכתיב: "ויהי בשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו" - המלך קרע, והם לא קרעו. ולא מתאחזין
 מגלחין? אתיא קריעה קריעה. ספר תורה שגשרף מגלחין? דכתיב: "ויהי בקרא יהודי שלש דלתות וארבעה ויקרעה בתער הסופר
 והשקה אל האש אשר אל האח" וגו'. מאי "שלש דלתות וארבעה"? אמרו ליה ליהויקים: כתב וימיה ספר קנות. אמר להו: מה
 כתיב ביה? "איכה ישבה בדד". אמר להו: אגא מלכא. אמר ליה: "ככה תכבה בלילה". אגא מלכא. "גלתה יהודה מעוני" - אגא
 מלכא. "ירכיב ציון אבלות" - אגא מלכא. "היו צריה לראש" - אמר להו: מאן אמר? "כי ח' הוהה על רוב פשיעה", מיד קדר כל
 אפורת שבה ושרפן באש. והיינו דכתיב: "ולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם", מפלל דבעו למקריע. אמר ליה רב פפא לאביי: אימר
 משום שמעות הרעות! אמר ליה: שמעות רעות בהתיא שעמא מי הווי? אמר רבי חלפו אמר רב הונא: היראה ספר תורה שגשרף
 תיב לקרוע שמי קריעות: אהרן על הגול ואחד על הכתב. שגאמר: "אתרי שרוף המלך את המגלה ואת המגלה ואת המגלה". רבי אבהו ורב
 הונא בר חימי הוו יחבי קריעות דרבי אבא, בעא לאפגוי, שקליה למטופתיה אחתיה אבי סריא. אתאי פת נעמיתא בעא למיכלעיה,
 אמר: השתא איחיבין לי שמי קריעות, אמר ליה: מאן קף הא? והא ברדיי הוה עובדא, ואתאי לקמהי דרב מתנה ולא הוה בדיה,
 אתאי לקמהי דרב יהודה, ואמר לי: הכי אמר שמואל, לא אמרו אלא בורע, וכמעשה שהיה. ערי יהודה מגלחין? דכתיב: "ויבאו
 אנשים משכבם משילו ומשמיון שמונים איש מגלחין ומן קרועי בגדים ומתגורדים ומגרה ולבונה בידם לכהיאי בית ח' וגו'. אמר רבי
 חלפו אמר עילא בידא אמר רבי אלעזר, היראה ערי יהודה בחורבנן - אמר: "ערי קרשך היו מריר", וקרע. וירושלים בחורבנה -
 אמר: "ציון מדבר היתה וירושלם שומדה", וקרע. בית המקדש בחורבנו - אמר: "בית קרשנו ותפארתנו אשר הללוד אבותינו היה
 לשריפת אש וכל מתברמיו היה לחרבה", וקרע. וקרע על מקדש ומוסוף על ירושלים. ורמיתו: אהרן השומע ואהרן היראה, פיון
 שהגיע לצופים. קורע, וקרע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה! לא קמיא: הא - דפגע במקדש ברישא, הא - דפגע
 בירושלים ברישא. תנו רבנן: ובקול רשאיין וילמוללו, וילקובין ולעשוטין כסמין סולמות, אבל כל לאחותן, אמר רב הקרא:

1 ובאיהו אלכסנדרו - בירושלמי איהו אחיו - כל שאין מקומו יבנה. ומכסת שמחות
2 (פרק ט) מפרשי: כל שאחורו כל צורבו.

3 כך הלוקח אסור לאחורו - לא שמעתו עם מותר למכור לבניו. נדו דלוקח אסור
4 לאחורו - אם הוא נכר מותר. ואף על פי דמוכר צריך להודיע ללווקח - הנינו כדו

5 שלא יעשה לקוח אסור. אבל אין את דושטין אם
6 יתפרו ונכרי, ולכאורה היה מותר. ועוד צריך
7 עיין. והאי ובעם שמוכר בו - הדין פ' להטא
8 קמא בלא הפיכה, ולדיבי שמעון בן אלעזר אפילו
9 על ידי הפיכה. ובנאי ופגליי טראא הדלכה כתנא
10 קמא. וכן פירש הרב רבנו אלעזר.

11 תחילת קריעה שלש אצבעות - לא דינעא
12 מנאי מניק טעמא, ולעיל (א.ב.ג.)

13 מפקינן טפח מירוחין. אין ארזוח פחות מטפח.
14 תנאי - וכן גמירי - רבי יוחי סבור בן רובי ורבי
15 הלכה כמנאי בנתיבי דרבי מנאי רבי

16 יהודה, בפרק ימי שהוציאורו (עירובין מו.ב.)
17 ועוד. דרדה ליה מבריע. קורע אחר על
18 כולן - במסכת שמחות (פרק ט) אמרו לו מת

19 אבוי קורע. והוא אינו אלא אבוי - יצא מנה
20 אבוי. והוא אינו אלא אבוי - יצא את אבוי מנה

21 אבוי. קורע. והוא אינו אלא אחר מה הקרויבין -
22 יצא אבוי מה הקרויבין קורע. והוא אינו אלא אבוי - יצא מנה

23 או אבוי - לא יצא. ובירושלמי: אמרו לו מת
24 ראובן קורע. ואמרו שמעון היה - יצא. אמרו לו

25 מת ראובן קורע. ואחר כך אמרו לו קיים היה תנאי
26 אית תנאי: לא יצא. וכן קרע על אבוי ותמצא בנתיבי

27 אבוי על אבוי - אין צריך לקרוע. במה היה על
28 אחר - כדו דרבי. ובסוף פרק בתרא דהוריות

29 (פ.א.) כמו בן היא שניה. אמר רב נתן בר
30 יצחק לפי שאין בתוספת - תימתי: מאי מוסקי

31 לפשי תעטם מן הברייתא? ופירש הרב רבי
32 אליעזר בשם רבינו שמעון: רלא יצא מנה

33 שאין מוסקינן ברייתא. והרב רבנו יצחק הקשה
34 בתוספת: מאי שייך בתוספת? נראה לי דמי

35 למיעור דסבירא כמנאי דאמרו עד טיבורה. אינו
36 עד שנילה את לבו - אין זה הלך בן כמו עד לבו.

37 מיהו. ויהו טרא ליה: וקאמר רב נתן בר יצחק
38 לפי שאין בתוספת - שצריך לקרוע עד לבו, ואם

39 אירעו כר שלא קרע עד לבו - מכל מקום, כיון
40 רעה עליו שבו שיהיה צריך - אמר אין בן יצחק

41 תוספת. מיהו, פירושיו קסבר רב נתן בר יצחק
42 כיש אומרם עד לבו. ואפילו לנאמן דאמר כסבור

43 עד טיבורו - יש ליישב כמן שפירשהו שאין צריך
44 לקרוע על אבוי עד לבו אמרו רק עד שנילה את לבו.

45 מכל מקום אם קרע יפשי - שפיר משום כבוד
46 אביו. ואין כאן בל' השחתות.

47 פורם - מלשנה - בפרק בתרא דהריות (י.ב.ב.)
48 מפרש מה קורע למטה. אם בענאי.

49 לפי שאין מוסקינן על אבוי ואבוי - פירש
50 בקונטרס: דרבנן קאי. דבין אם קרע על אבוי

51 קודם. בין קרע על אחר מקוויבין קודם. ולא דינעא
52 מנא ליה. דלישמא משמע דוקא על קרע אבוי

53 ואבוי שהיה קודם.

אב

1 מתוך השלל - שלא קרע אלא בשלל. מתוך האחיו - מקרע האחיו. ובאיהו אלכסנדרו
2 - דרדה בשלם. רשאי להפכו לפשה - שדוקח תקיע למטה. והופך שלמטה למעלה.

3 ומאחורו, ועשה בית הנזאר ולבשו. ותוספת שלש - כגון שמוסיף קרע אחר על אותו
4 קרע. כגון שארעו אבל אחר. מלין אין מתאחה - שקרעו על אבוי ועל אבוי. שאני

5 בתוספת - כלומר. אין בדין שמוסיף עליהו. הנינו
6 לשיבוחו - ומת לו מת אחר. מירוחין שלש

7 אצבעות - בצד אותו קרע. וקורע. תנאי -
8 קריעם מלפניו. מחזירו לאחוריו וחרור קורע

9 לפניו. כל בשעת - אם מת לו מת - קורע קריעה
10 אחרת. לאחר שבעת מוסקי - כעל קרע ראשון.

11 ולא ניתן לשלולו - תוך שבעת ככל. ואי מוסקי
12 ביה - מחזיר בקרע אחר. אבל לאחר שבעת

13 דבר שללו - קורע כל השלילות ומוסיף כל
14 שזו. ומינכר דעל מת אחר קרע. אשה שללית

15 לאלתר - אפילו תוך שבעת. הכי גמירי - דמוסיף
16 דקורע השלילה. ומוסיף בה פורתא דקא מינכר.

17 וקא פסיק: כל שבעת קורע. ואפילו אשה. פשוט
18 בנתיבי האשה - ולא מן הדין. פשוט כבוד

19 אבוי - ולא מן הדין ודוי באחיו. לפיכך מוסקי
20 בו לאחר שלשים. בנתיבי קריעה - קודם לבן. ונול

21 חבל. שמרמה חבל. שמראה לחן שקרע על
22 התמת. ואם לא חורשי - שחולק לבקר את אבוי.

23 יבוחו - לאותו שבא על מנות בפיות. אבל -
24 החולק מפקוס לסיקין.

יגלגל

1 אחר לכוין. רבי יהודה בן בתירה אומר: על פולן קרע אחר. על אבוי ואמרו קרע אחר. לפי
2 שאין מוסקינן על קרע אבוי ואמרו. מאי טעמא? אמר רב נחמן בר יצחק: לפי שאין בתוספת.

3 אמר שמאיל: הלכה ברבי יהודה בן בתירה. וכו' אמר שמאיל הכי? והאמר שמאיל: הלכה
4 בדברי המייל פאבל! אבילות לחוד. קריעה לחוד. עד היכן קורע? עד טיבורו. ויש אומרים:

5 עד לבו. אף על פי שאין ראיה לדבר - וכן לדבר. שצאמרי: 'קורעו לכבדם ואל בנידיכם.'
6 הגיע לטיבורו, מרחיק שלש אצבעות וקורע. תנאי מלפניו - מחזירו לאחוריו. תנאי

7 מלמטה - הופכו מלמטה וכן הגדדו. לא יצא. אלא שבתן גדול פורם
8 מלמטה. פליגו בה רב מתנה ומר עוקבא, ותרוניהו משמיה דבאבוי דשמאיל ולוי; תר אמר:

9 כל שבעת קורע, לאחר שבעת מוסקי. ותר אמר: כל שלשים קורע, לאחר שלשים מוסקי.

10 מתקין לה רבי יודא: מאן דאמר כל שבעת קורע, אמאי, דלא ניתן לשלולו, אלא הא דאמר
11 מר: האשה שללית לא לתרה. הכי נמי? הנהם משום כבוד אשה הוא. מאן דאמר כל שלשים

12 קורע, אמאי, דלא ניתן לאחורו. אלא לאבוי ולאבוי, דלא ניתן לאחורו לעולם, הכי נמי? הנהם
13 משום כבוד אבוי ואבוי הוא. תנו רבנן: תיציא בגדו קריע לפני הפת הרי זה גולג את הפתים

14 ואת התיים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, האומר לתבוי: "השאלני הלוקח ואצדך ואבכר את
15 אבא שהוא חולה", והלך ומצאו שמת - קורע. ומאחורו. וכשכבא לביתו מחזרו לו חלקו ונתן

16 לו דמי קיעו. ואם לא הודיעו - הרי זה לא יעש בו. תנו רבנן: שמת לו מת - אין
17 מודיעין אותו שמת, שמא תפרך דעתו עליו. ואין מקרעין בפניו, ומשחמקין את הנשים מפניו.

18 ומקרעין לקסון מפני עגמות נפש. וקורעין על חמוי ועל חמותו מפני כבוד אשתו. ואמר רב
19 פפא, תנא מאכל רבתי: אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמכניאו ליד שחוק. ונמצא

20 מתנגה על הבריות. 'ואין מברין על ממות וקפוחות'. תנו רבנן: תהולך לבית האבל, אם היה
21 לבו עם בו - יבירוהו על ממות בפיות, ואם לאו - יברוהו על ממות וקפוחות. רבא איתרע ביה

22 מילתא. על לגביה אפא בר מרתא, דהוא אפא בר מיומי. רבא - יקור, אפא בר מרתא -
23 פפי. אמר: פקוה לית ביה דעתא לראי צורבא מרבנן. תנו רבנן: תהולך ממקום למקום,

אב

1 יגלגל עמת - ואינו עושה חסרה בפני עצמו, אלא עם האדה. אף על גב שג' לו -
2 לאבל אחר השבת אלא יום אחד. קרבישו - רעושותיו, שהוא כעין 'תרפיאריא'. ערסא
3 גרמא - מטה שמייחוס אותה למול טוב. ואין שותמשין בה כלום, אלא מייחין אותה
4 לשרות מול טוב עליה. רעאל - ער. סירונו מתיבו - מבניס רעיונות מן חוץ עצי המטה.
5 על גבה - והער כפול על העץ. קלישו - עעים

6 עץ ארץ עליה, ונתון הסדינין למרילה לשמור
7 ויזאן מותקין למראשותיו למרגלותיה, ונתתין
8 מחובבים. אין מברכי - על הריח בבית האבל.
9 המנחמן - קרוביו. מביאין עניים של אובלין.
10 משנה אסקוטאל - מחוץ. מפורין את
11 הרים - שאומרים למנחמין לבו לרביהם. אין
12 מניחין מפת בפניו ברחוב - להספידו. ולא של
13 נשים יעלים - ששופעות זביב.
כ"ב

אם יכול למעט בעסקו - ימעט, ואם לאו - יגלגל
עמקו. תנו רבנן: מאימתי בופין את המפשות? משיצא
מפתח ביתו, דבר רבי אליעזר. רבי יהושע אומר:
משיצאתם הגולל מעשה שמת רבן גמליאל הזקן,
כפו משותכים, וכיון שנתם הגולל, אמר להם רבי
יהושע: כפו משותכים. אמרו לו: כבר פפינו על פי
וקו. תנו רבנן: מאימתי וקפין את המפשות בערב
אמר רבה בר הונא: אף על פי כן, אינו יושב עליה עד
אף על פי שאין לו לישוב אלא יום אחד - חזור ויכופה. תנו
רבנן: הכופה מקטלו, ואם קשה בלבד הוא בופה, אלא כל מפשות שיש לו בתוך ביתו
הוא אפילו יש לו עשר מפשות בעשרה מקומות בופה את בופו, ואפילו המישה
אחיו וזאת אחד - בופו בופין. ואם היתה משה המיוחדת לכלים - אין צריך לכפותה.
דרגש - אין צריך לכפותו, אלא וזקפו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: דרגש, מתיר את
קרבישו והוא נופל מאיליו. מאי דרגש? אמר עולאי: ערסא דגרא. אמר ליה רבה: אלא
מעתה גבי סלקה, דתנו: כל העם מסובים על הארץ והוא מיסב על הדרגש, מי איכא
מירי דער האידנא לא אוהבינה - והשתא מוחבינו ליה? מתקף לה רב אחי: מאי
קושא? מירי דהתה אאיכיה ושתיה, דער האידנא - לא אוכלינה ולא אשקוניה, השתא
אוכלינה ואשקוניה! אלא, אי קשיא - הא קשיא: דתנו, דרגש אינו צריך לכפותו
אלא וזקפו, ואי ערסא דגרא - אמאי אינו צריך לכפותו? הא תנו: הכופה מפתו -
לא וזקפו, בלבד הוא בופה, אלא כל מפשות שיש לו בתוך ביתו בופה! ומאי קשיא?
מירי דהתה אאיכיה המיוחדת לכלים, דתניא: אם היתה משה המיוחדת לכלים - אינו
צריך לכפותה! אלא, אי קשיא הא קשיא: רבן שמעון בן גמליאל אומר: דרגש, מתיר
קרבישו והוא נופל מאיליו. ואי סלקא דעתך ערסא דגרא - מאי קרבישו את ליה? פי
אחא רבין אמר ליה הווא מרגנן, ורב תלפסא פר מערבא שמויה, דהתה שכיח בשוקא
הגדילאי: מאי דרגש - ערסא דצלא. איתמר נמי, אמר רבי ירמיה: דרגש - סירונו
מתוכו, משה - סירונו על גבה. אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי יהושע בן לוי:
הלכה ברבן שמעון בן גמליאל. איתמר נמי, אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי: משה
שגלסתייה ויצאין - וקפה, וידי. תנו רבנן: וישן על גבי כסא, על גבי אוזניו גדולין, על
גבי קרקע - לא גזא די הובתו. אמר רבי יוחנן: שלא קיים בפיתת המטה. תנו רבנן:
מכבדין ומרביצין בבית האבל, ומייחין קשרות ופסות וגלוחיות וקתולות בבית האבל,
ואין מביאין את הממוגר ואת המשמים לבית האבל. איני: והא תני בר קפרא: אין מכבדין לא

על הממוגר ולא על המשמים בבית האבל. פרבי רבין דלא מכבדין, הא אמרין - לא - בבית האבל, הא - בבית
המנחמין. משנה אין מולכין לבית האבל ולא במטבלא ולא באסקוטאל ולא בקנון, אלא בסלים. ואין אומרים גרבת אבילים מומעד,
אבל עומדין בשורה, ומנחמין, ובסורין את הרבים. אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד. ולא של נשים לעולם,
מפני הכבוד. גמרא תנו רבנן: פראשונה היו מולכין בבית האבל, עשירים - בקלתות של כסף ושל זהב, ועניים - בספלי נצרים
של ערבה קלופה. והיו עניים מתביישים, התקינו שיהיו הכל מביאין בספלי נצרים של ערבה קלופה, מפני כבודן של עניים. תנו רבנן:
פראשונה היו משקין בבית האבל, עשירים - בזכוכית לבנה, ועניים - בזכוכית צבועה, והיו עניים מתביישין. התקינו שיהיו הכל
משקין בזכוכית צבועה, מפני כבודן של עניים. פראשונה היו מגלזין פני עשירים ומכסין פני עניים, מפני שהיו מושחתין פניהן מפני
בצורתן, והיו עניים מתביישין. התקינו שיהיו מכסין פני הכל, מפני כבודן של עניים. פראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש, ועניים

אם יכול למעט בעסקו מימעט - פירש בקנטרס. בסחורתו. וזאת דבריה האבד קאמר, וכן
פירש (בבא, גבי) 'על כל המהים כולן רעה ממעט בעסקו רעה אינו ממעט'. וגם
דבר פירש לעיל בדבר האבד עשה בבעצת בתוך ביתו. וזאת לפירוש דבא מירי אבא
ואמו, ומשום הדוקל בדרך - החדרו לו שיעלגו מעמדם אם אינו יכול למעט. ודבא מביס
אינו ממעט כלל אם אינו רוצה, ואי מירי הבא
בשאר ממים - צריך לומר לתוך הלך בדרך
ואינו נהג אביכול כל כך, ומתנתם יותר - אמור
לדברות בעסקו יותר מראש שירוב בביתו ואינו
מתנתם. והרב רבנו יוסף פירש: דבא מימעט
בעסקו - לקטת צורכי סעודה. ולפי שהולך בדרך
רגיל לקטת צורכי סעודה יותר מבביתו, שיש לו
קונים עבודה, וגם מוצא בביתו דרבה, משום הכי
נקט תולך בדרך. ומה שפירש בקונטרס איירי
שבאמרו לו על מיתר קרובי כשהיה בדרך - אין
ידיעא אי בעי למימר דאיירי במולך סחורתו
מנמוקס למקום בדירפיש בקנטרס. ורצה לומר
דשנא שרי ליה לדיריה למימר סחורתו. ורצה לומר
הדולקן אותה כבר וטח בה ולא פשע בהליכתה,
שלא היה יודע לישוב בביתו שיכול לשמרה. או
שבא הקנטרס רוצה לומר משום דאמרין לעיל
(גמרא) שבת ראשונה אינו יוצא מפתח ביתו. והו
אינו קושיא, דאף על פי שאינו יוצא מפתח ביתו
בעיר - הא אמרין (לעיל טו, ג): יצא דורך דחולץ
ונכנס לעיר? אלמא: מותר לצאת (כו). ושנא
דקא בדבר האבד מותר לצאת לדרך.
מן המנחה למעלה - פירש בתוספת הרב:
דמספקא ליה אי מנחה גדולה אי מנחה, קטנה
דמקום לכן אינו יושב עליה. נראה לי, דמכאן
מטבו שלא לישב על גבי כסא ומספל, אף על פי
שאן אריה מנחה. דשנא מנחה משה אחת. וצריך
כפיה, ולא מצינו כפיה בכסא ומספל.

ואין מולכין לבית האבל - זאת המשנה כל
כרדין סדרה בחיפ, ושנא כל זה מן
הברייתא למעלה. מפני שפירש בתוספת הריחא
לדעיל. והמיידי: מדוע לא פירש גם כאן כמו
שפירש למעלה ושנא בספר הרב הווא כותבה
מנפ הברייתא, ולא הוצרך לפרשה. או לא היה
בתוב בספרי כלל? ואין מולכין בו. וכן מוכיח
מתוך פירוש דתוספת פירשה: לא ידיעא אי קאי
האי בראשונה היו מולכים אמונגר ובשמים
דאמר אין מברכין. הא אחי - מייחין. אי
מנחמין קאי, קרני: מברין, ואתה הבראה היה
בראשונה מולכין בר דאמנתין קאי. ועוד היה
שפירש התקינו שיהיו הכל מולכין בו, ומנחמין
לאוד תקנה.

בבבליה

בבבליה

בבבליה

בבבליה

1 **בבליכה** גרס בערוך. בשני פסוקי. ואית גרסי' בליכה בבית השנה. כמו: הללו חזרין
 2 לבלוכן (ביצה ברא.) ובמו "כבלוכ מלא עוף" (וימה) היא אי נמו כמו "מבליכי"
 3 (לעיל יא.) ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. והיינו כעין תפירות רחוקות זו מזו. ומביא הא
 4 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 5 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 6 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 7 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 8 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 9 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 10 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 11 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 12 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 13 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 14 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 15 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 16 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 17 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 18 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 19 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 20 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 21 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 22 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 23 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 24 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 25 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 26 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 27 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 28 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 29 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 30 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 31 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 32 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 33 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 34 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 35 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 36 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 37 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 38 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 39 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 40 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 41 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 42 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 43 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 44 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 45 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 46 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 47 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 48 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 49 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 50 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 51 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 52 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 53 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 54 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן
 55 בית המקדש בחשה באבא: עשה ומואב ודעאי
 56 את הכרובים. ומליכה ודו כן מסובכים. ורגו בשני
 57 בפין לגרסת הערוך. וזה הל – שלא בלישי מ
 58 שאין לו. ואן בתיא במסכת סוטה. כעין טעם. ומביא הא
 59 דאמרין מודיעו. נטלו את הכרובים ונתנם בכבליכה. ואם כן צריך לגרוס בפסוק של הרובן

1 בליכה – מטה של ממים. על גבי נרות מות – הכלים ששנתמשו בהן בערוך בחיים.
 2 שנטמאו בנגיעתן. שהנהה שנטמאה בנגיעתה אדם וכלים. והיו נרות חיות מהביישות –
 3 שעושין בהן מה שאין עושין לשאר מותרות. לקרוביו – בהכריזין טובים. צירא –
 4 קבטום. כי וואו – הנקבה בזה. אין מועיל לגבי הכתובים – שיכולין להספידו. על גבי – מטפח
 5 בנגו הלכ. ביד – קופץ יד זו לזו. כרגל – מנה
 6 רגלו בקרקע. לפני הספנה – שחופף הסטול
 7 ושובר רגלו. נינעמ דאשו – שנראה שניהם
 8 מעצמו. לכל אופרים שבו – כששמדון לפני
 9 הנשיא. מבוראת איכא – מבורות הק, שאלו
 10 קוביץ ממים שלהם לברם ועל ואלו קוביץ ממים
 11 שלהם לברם. ולא ישוב עוד וגי' – שמטעם מבאן
 12 ואילך לא יעשה לשלם תשובה.
 אלא

הקשים, מפני כבודן של נרות חיות. בראשונה מטיבילין על גבי זבין ממים, והיו זבין חיים
 מתביישין. התקינו שיהיו מטיבילין על גבי הכל, מפני כבודן של זבין חיים. בראשונה היתה
 הוצאת המות קשה לקרוביו יותר ממותה, עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובוזתין. עד שצא
 רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא ככלי פשתן, ונהגו הקים אחריו לצאת ככלי פשתן.
 אמר רב פפא: והאידין נהגו לעולם אפילו בברדא רב וזו. "אין מניחין את המטה ברחוב".
 אמר רב פפא: אין מועד בפני תלמיד חכם, וכל שכן תנופה ופזורים. והני מילי – בגניו,
 אבל שלא בגניו – לא. איני? והא רב פהניא ספריה לרב זבדו מנדרדעא בפנים בהרא? אמר
 רב פפי: יום שמועה הנה, וכבפניו דמי. אמר עולא: הספר על לב, דכתיב: "על שדים
 סופרים", טופוח – ביד, קילום – ברגל. הנה רבנן: המקום – לא יקלם בסגור, אלא במנגל,
 מפני הספנה. אמר רבי יוחנן: אבל, ביון שניענע ראשו – שוב אין מנחמין רשאי לישב
 אילו. ואמר רבי יוחנן: הכל תיבין לעמוד מפני נשיא, חוץ מאבל וחולה. ואמר רבי יוחנן:
 לכל אומרים להם "שבו" חוץ מאבל וחולה. אמר רב יהודה אמר רב: אבל, יום ראשון –
 אסור לאכול לחם משלו, מדאמר ליה רחמנא ליהויא: "לחם אנשים לא תאכל". רבה
 אומר יוסף מצרתיים. סעודתיהו לתרדי. ואמר רב יהודה אמר רב: מת בעור – כל גני העור
 אסורין בעשיית סעודה. רב המנוגא אקלע לדרומא, שמע קול שפירא דשכבא. הוא הך
 אינשי דקא עבדי עבדתא, אמר להו: ליהו הך אינשי בשמטא! לא שכתב איכא במתא?
 אמרו להו: בתורתא איכא במתא. אמר להו: אי הכי – שריא לנו. ואמר רב יהודה אמר
 רב: כל המתקשה על מתו יותר מראי – על מת אחר הוא בוכה. התיא איתתא דתת
 בשכבותיה דרב הונא, הוה לה שקבעה בני. מת חד מיניה, תוות קא בביא ביתרתא עליה.
 שלח לה רב הונא: לא תעבדי הכי! לא אנשהה ביה. שלח לה: אי צייתת – מוטב, ואי לא
 – ציית וודתא לאודך מית. ומתו פיהו. לסוף אמר לה: תימשו וודתא לנפשך. ומיתא.
 "אל תכבו למת ואל תגדו לו", "אל תכבו למת" – יותר מראי – ואל תגדו לו" – יותר
 מכשיעור. הא ביצד? שלשה ימים – לכבי, ושבועה – להקפד, ושלישים – לגיהוץ ולתספורת.
 במאן ואיך? אמר תנודש ברך הוא: אי אתם רחמנים בו יותר מפני. "כבו כבו להולך",
 אמר רב יהודה: להולך בלא גנים. רבי יהושע בן לוי אל אול לבי אבלא אלא למאן דאול
 קלא בני דכתיב: "כבו כבו להולך כי לא ישוב עוד ויאה את ארץ מולדתו". רב הונא
 אמר: זה שעבר עבדה ושנה בה. רב הונא למעמיה, דאמר רב הונא: ביון ששכר אדם
 עבדה ושנה בה – הותרה לו. הותרה לו סלקא דעתך? אלא איכא: נעשית לו בתימרי.
 אמר רבי לוי: אבל שלשה ימים הראשונים – ויאה את עצמו פאילו תרב מונחת לו בין
 שתי יריכותיו, משלשה עד שקבעה – פאילו מונחת לו, ופגדו בקרן וית, במאן ואיך –
 פאילו עוברת כפגדו בשק. "ולא ישים לעולם מפני הקבור". אמר נרדעין: אי שנו
 אלא

ולתספורת – למעלה ומעור קטן כגאן פירשתי רבתי יתקן כן אשר היה אמר ונעריסין לבסוף לתספורת, ופירש
 ואילך פאילו עוברת כפגדו בשק – עד שנים עשר חודש. והבי אינא בירושלמי: כל שבעה
 – הדיב היא שלמה. עד שלשים – היא רופפת. לאחר שנים עשר חודש – היא חזרת לתשרי. ולמה דרבי רומא – לכפף של אבנים. כיון שמוערתה אחת מתן – מוערתה כולם. ובתלמוד
 דירן נמי אמרין שבת קטנה רבא דן מהאין שטת – דיאגו כל הארזין כו.

1 אלא חד - שמתה מוחמת ולדו, שהיא שופעת. מת פתאום - שלא הלה. מחמשים שנה
2 ולעולם. והאי דלא חשיב ליה - בחור ברית. ברית ריבוי - שמא ימות מיתה חטופה.
3 פלגא - דמכרת רשני מיהא פלטי ליה. מנגמב - גוסס. אמר ליה - רבא לרב שטוריים. לימא
4 מי - למלאך המות דלא לעצור. שושבינית - ומלאך המות. דאימפר מוליה - איתרע
5 מוליה. ליתחוי לי מי - בחר מיתה. מי לא איה
6 חשוי - פלגא ליה מי. ספין רקיע - מתוקן
7 לזבעע מיתה. ביעותיה - ומלאך המות.
8 רבליה דרב נתן - למיחוי אמאי. לימא לא מיהא
9 דמתפקדא למיחוי ליה למר בההוא עלמא.
10 אחוי ליה שימא טרדא - וידע דהוא מלאך
11 המות.

12 **מיה** בני כהונה מכפרין - בוכחיה כח (פ.מ.).
13 **הטופא** ורדמא - לא ידענא מאי שנא הוא.
14 **ובתא** ליה. **ואדרבי** לא העם
15 בבקר - פירוש: והלחה ומתה. **קרו** וכו' -
16 לאו דוקא, דלא אשכחנא דמשח היה חולה. וביים
17 מוחו כהן דרביה (פוסת גיב), ופסע כהן כפיטע
18 בבת אחת, כפיריש פירוש חמש.
19 **מת** בתמישים זו היא מיתה כרת - בירושלמי
20 (פס. שני דביבוסין) דיקי מיאל הכרתו שכיב
21 הקהוי' (במבר ד). ועבדוהו און דתמיש כרובי
22 (ש ח) "מן חמישה שנה ישוב מצבא הכהונה".
23 ועוד: מימי שנתחיו שבעים שנה. דל עשירי כל
24 אישע עליו - נשתידי חמישים (באראת שבת
25 פ.מ.). וחמה לפירושו, דהא שמעע בשמתין
26 דבמישיה ששגולו קמיה. ועוד: היא תמיש
27 לאורי שנתחיו כרת. דביא מתת כל אדם.
28 **ומיתה** בידי שמים ששים - בירושלמי
29 מפיק מנתי מבר, דאמרינן: לא מת
30 אחר מן פחות מכן ששים. ומיתה דהבא ששע
31 זו היא מיתה בידי שמים. וברת - בתמיש עי
32 ששים. ולא ששים כבלל. ודוד שורעו בברת. וש
33 מפרשיש: דתמיש היא מיתה שבידי שמים. וכו'
34 איתא בדי רעו - דהו ברית, וששים מתת כל
35 אדם. ובשבת פרק שני (ההא) ויריש יבמות (כא).
36 הארבת.

37 **אלא** נבולא תליא מילתא - דהקשו
38 בתוספות. הא דאמרין שבת פוק (ק.גא).
39 אי מול לישראל ויש לומר. דלפעמים משתנה על
40 ידי מול, כי רהווי דתתם. ועפעמי שאן משתנה
41 כדאמרינן בתענית (כהא) גיבירי אלעור בן פרת.
42 דאמר ליה: נחא קו דאריבוי עלמא דאלי אברי
43 בעידנא דמוני. **שתין** הלולי - יש מפרשיש:
44 לאו דוקא
45 **ספין** חשוב. למרד ודא זו היא מות. ואין כל
46 בריה פסנה (כתובת עבד). פירוש:
47 חשובה. ובמדרש ילמודה: און העבדי כובבים
48 פסונים כלום. שונאמר (ישעי' מ) "כל הגוים כאין
49 נגוד וכן פירש בערוך. וביאי ערוך אית
50 אחרות.
51 **מאן** רקיע - פירוש: מתוקן וחפור. וזעולות
52 בלות ומטולאות' (יודעש ט) תרגום: בלן
53 ותורקיעו. 'למחפרות כחות' (חוקאל ג)
54 תרגום: ומתעשים רקיעו. חשוק, והוא לשון
55 ישמעאל. חזיתת בגד מפורח על הקרקע בערוך.
56 ועוד הביא דאמרין פוק ליה 'אחור' (בבא
57 בתרא כא): 'חוי למרקע בלתי. מיה, יש ספרים
58 כחוב שם ל'קסטר'.
59 **בלע**

1 **אלא** חד, **היה**, **אבל** שאר נשים - מניחין. **רבי אלעור** אמר:
2 **אפילו** שאר הנשים, דכתוב: 'ותמת שם מרים ותקבר'
3 "שם". סמךין למיתה קבורה. **ואמר רבי אלעור**: אף
4 **מיה לא נאמר בה "על פי ה" - מפני שגנאי הדבר**
5 **לאומרו**. **אמר רבי אמי**: למה נסמכה מיתה מרים
6 **לפרשת פרה ארופה** - לומר לך: מה פרה ארופה מכפרת. אף מיתה של צדיקים מכפרת.
7 **אמר רבי אלעור**: למה נסמכה מיתה אהרן לבגדי כהונה - מה בגדי כהונה מכפרין - אף
8 מיתה של צדיקים מכפרת. תנו רבנן: מת פתאום - זו היא מיתה הטופא, קלה יום אחד
9 וזאת - זו היא מיתה דחופה. **רבי חנניא בן גמליאל אמר**: זו היא מיתה מגפה, שאמר: **בן**
10 **אדם הנני לוקח מפיך את מחמד עיניך בגמפה** וכתוב: 'ואדרב אל העם בבקר ותמת אשתי
11 בערב'. **שני מיים וזאת - זו היא מיתה דחופה, שלשה - גערה, ארבעה - זיפה, חמשה - זו**
12 **היא מיתה כל אדם**. **אמר רבי חנין**: מאי קרא? 'הן קרבו ימיו למות', 'הן' - חר, "קרבו"
13 - תרי, "ימיו" - תרי, הא חמשה. 'הן' - חר - שכן בלשון ויני קורין לאחת 'הן'. **מת פתאום**
14 **שנה - זו היא מיתה פרת המשים ולשמים שנה** זו היא מיתה של שמואל המתי, ששים -
15 **זו היא מיתה בידי שמים**. **אמר רב אשי**: מאי קרא - דכתוב: 'ותבא ככלה אלי קבר',
16 **"ככלה"** גומימקראי שיתין הוו. שבעים - שיבה, שמונים - גבורות, דכתוב: 'מי שנתחיו בהם
17 שבעים שנה ואם נבחרות שמונים שנה'. **אמר רבה**: המשים ועד ששים שנה - זו היא
18 מיתה פרת. והאי דלא חשיב להו - משום כבודו של שמואל הרמתי. רב יוסף, פי הוה הר
19 שיתין עבר להו יומא כמא רבנן. **אמר**: נפקו יל' מלשה. **אמר ליה אביי**: נהו דנפק ליה מר
20 מיתין עבר להו יומא כמא רבנן. **אמר ליה**: למה ליה? **אמר ליה**: למה ליה? **רב הונא** נה
21 נפשיה פתאום, הוו קא דיגי רבנן. תנא להו זוגא דמתרביי: לא שגו אלא שלא הגיע לגבורות,
22 **אבל הגיע לגבורות - זו היא מיתה נשקה**. **אמר רבא**: תי, בני ומונין לא פוקותא תליא
23 מילתא, אלא כמולא תליא מילתא. דהא רבה רב חסדא תירויהו רבנן צדיקי הוו, מר מצלי
24 ואהי מיטרא, ומר מצלי ואהי מיטרא. רב חסדא היה השעון תרתיין שנין - רבה היה ארבעין,
25 **בי רב חסדא - שיתין הלולי**, **בי רבה - שיתין תיבלי**. **בי רב חסדא - סמךין דלכלי ולא**
26 **מתבעי**, **בי רבה - נחמא דשערי לאניש**, ולא משתתב. **ואמר רבא**: הני תלת מילי בעינא קמי
27 שמאי, תרתי יתבלי לי, **הוא לא יתבלי לי**; **חובמתיה דרב הונא** ועותריה **דרב חסדא - ויתבלי**
28 **לי**, **ענותנתיה דרבה בר רב הונא - ויתבלי לי**. רב חובמתי אהיה דרבה ונת' יתיב קמיה
29 **דרבא**, חזיה דהנה קא מנגמב. **אמר ליה**: למה ליה **מר דלא לצערן**? **אמר ליה**: **מר לאו**
30 **שושביניה הוא?** **אמר ליה**: **בין דאימפר מולא - לא אשגח בו**, **אמר ליה**: ליתחוי לי **מר**.
31 **איתחוי ליה**. **אמר ליה**: הנה ליה **למר צערא**? **אמר ליה**: **פי ריבדא דכוסילתא**. **רבא הנה יתיב**
32 **קמיה דרב נתן**, חזיה דקא מנגמב. **אמר ליה**: למה ליה **מר דלא לצערן**? **אמר ליה**: **מר לאו**
33 **אדם חשוב הוא?** **אמר ליה**: **מאן חשיב**, **מאן ספין**, **מאן רקיע**? **אמר ליה**: ליתחוי לי **מר**.
34 **איתחוי ליה**. **אמר ליה**: הנה ליה **למר צערא**? **אמר ליה**: **כמישחל בניהא מוחלא**. **ואי אמר**
35 **לי הקדוש ברוך הוא זל כההוא קלמא פד הוות - לא בעינא**, **דנפיש ביעותיה**. **רבי אלעור**
36 **הוה מקביל תרומה**, **אמר ליה**: תרומה קא אבילנא, ולא קודש אקרי? **הלמא**
37 **ליה שעתא**. **רב ששת איתחוי ליה בשוקא**. **אמר ליה**: **בשוקא פבחה**? **איתא לנבי ביהא**.
38

39 **רב אשי איתחוי ליה בשוקא**, **אמר ליה**: איתרד לי תלתין יומין, ואחריו לתלמודאי. דאמרינו: אשרי מי שבא ללמוד בידו.
40 **ביום תלתין אתא**, **אמר ליה**: מאי פלי האי? קא דקא רגליה דבר נתן, ואין מלכות נוגעת בהקבורה אפילו כמלא ניקא. **רב חסדא**
41 **לא היה יכול ליה**, **דלא היה שתיק פומיה מניסקא**. סליק יתיב בארזא דבי רב, פקע ארזא ושתיק ויכול ליה. **רבי חיאי לא היה מצי**
42 **למיקרבא ליה**. **וימא חד אדיפי ליה בעינא**, **איתא מרין אבבא**, **אמר ליה**: אפיק לי ריפא. **אפיקו ליה**, **אמר ליה**: **ולאו קא מררם**
43 **מר אענא**? **אההוא גברא אמאי לא קא מררם מר?** **גלי ליה**, **אחוי ליה ששן דנרנא**, **אמצי ליה נפשיה**.
44 **משנה**

בלע - המות - כד לסיים ברבר המוב. משום למען קטן הוא סוף מועד. ומדאי טעמא מתרין חרב רבי יעקב מאורליניש דא דאתחיל סדר נשים בתמש עשרה נשים, אף על גב דאתחיל פירענות לא מחילי, כדאמרינן ב"יש נחליך" (בבא בתרא ק"א) ותרין, דסומכין פירענה דמועד קטן אצל פירענת דרבותא, דסמכין פירענותא לפירענותא ותומתא לתומתא.

צדקיהו 1 מלך יהודה - צדק גמור ויהוה. אבל 2 מבקרא לא מצינו יתרו כי אם שצנה 3 להעלות רימון מן היסט. 4 **ינחם** 4 כתיב - בתובנות (ט"ט) פירשו בעיני 5 אחי, שלא פירשו הקנטוס דרבא. 6 **וליטול** 6 לישראל ליתן לו. אבל הוא אין לו 7 ליטול, כדאמרינן פירש "מקום שנתנו" (פסחים 8 ג"כ) ונתת עינו בחלק פה כ"י מיהו, נראה לי 9 דכין, כיון שחזר דני - יכול לראות סימן ברבה. 10 ואף על פי שאמורים בפרק "חורני" (תולין ק"א), 11 ונתן. ולא שיתול מעצמו, אף זה לוקח מנתות לו. 12 אם ראה שפרח מזה שזוא רוצה ואומר ליתן לו.

הדרן ערך ואלו מגלחין וסוליקא לה מסכת מועד קטן משקטן ביה

משנה (בלא פירוש). **גמרא** לחבילא - חבלא, נוד נרמא מכבא - נפלו הלחים, נפשו 1 מיא לאמשיכי - כלומר: הדיד מיא למפרע כלפי למעלה. שייל איצטלא דמלתא - 2 כלומר: יפה מיתה כמבלבש של מלת. רשימו חוריה - שכלו לו מנותחו, שהוא עני 3 נפשו - דחשך. אוכני - קנינה. מואא - כל לאום מות. (פירענא דחבילא). מיתני חבילויא - 4 האסורין דן בבית, ריזל דילונת - כלומר 5 האסורין דחבילא חספד למי שמתנבא קולו לחספד 6 אחרים, השריה רבוחי - שבאין לתנאו. 7 משפירתי - שהושבי ריבעא שלא לעלות לרגל 8 עמקד בפיכבת - שלא יכשלו. יתחם אחרים 9 משפט - שמתנחין ויטבין בראשו. פרוחיס - לשון 10 רבים, לפתוח בראש - לקרות בספר תורה. 11 ולבדד - ברכת המנוח. 12 כצ"פ

הוא אומר: "פלע המות לנצח וימות ה' אלהים דמעה מעל כל פנים" וגו'. **גמרא** מאי אמרין? אמר רבי: וי לאולא, וי לחבילא. אמר רבא, נשי דשכנציב אמרין דבי: וי לאולא, וי לחבילא. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: גוד נרמא מקבא, ונמפו מיא לאמשיכי. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: עמקד וכסו טורי, דבר רמי ובר רבירי הוא. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: שייל איצטלא דמלתא לבר חורין דשלימו ויודיה. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: אהני תמרי אוכני דהוסי ונפול אמנפגרא, ויופתא ויף. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: אהני תמרי אוכני מידקרו. ואמר רבא, נשי דשכנציב אמרין: מוחא כי מוחא, מירעין - חיבילאי. תניא, היה רבי

מאיר אומר: "טוב ללכת אל בית אבלי" וגו' "עד ויחיו יתן אל לבו" דברים של מיתה, דיספד - דיספדוגיה, דיקפר - דיקפרוגיה, דיטען 15 ויטענוגיה, דיזל - דיזנוגיה, ואיפא דאמרי: דלא יזל - דיזנוגיה, דכתיב: "כי טוב אמר לך עלה הנה" וגו'. תנו דבגני: כשפתו בגני 16 של רבי ישמעאל ונגסו ארבעה וקנים לתנמו: רבי טרפון, ורבי יוסי הגלילי, ורבי אלעזר בן עזריה, ורבי עקיבא. אמר להם רבי טרפון: 17 דעו שתקם גדול הוא, וכן באגרות, אל וינכם אחד מכם לתוף דברי חבירו. אמר רבי עקיבא: ואני ארפון, פתח רבי ישמעאל ואמר: 18 רבו ענותויה, תכפואו אבלי, הטרית רבותיו פעם ראשונה ושינה. נענה רבי טרפון ואמר: "ואיחכם כל בית ישראל יבכו את השריפה", 19 והלא דברים קל וחומר, ומה גרב ואבדואו שלא עשו אלא מצוה אחת, דכתיב: "ויקריבו בני ארצן את תרם אליו" - קד, בגני של 20 רבי ישמעאל - על אחת כמה וכמה. נענה רבי יוסי הגלילי ואמר: "ויספדו לו כל ישראל וקברו אותו", והלא דברים קל וחומר: ומה 21 אביה בן ירבעם שלא עשה דבר אחד דבר אחר רבי: "ען נמצא בו דבר טוב" - קד, בגני של רבי ישמעאל - על אחת 22 כמה וכמה. מאי דבר טוב? רבי יודא ורבי חיננא בר פפאי; חד אמר: שביטל משמרתו ועלה לרגל, וחד אמר: שביטל פדקסאות 23 שהושיב ורבעם אביו על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר: "בשלוש תמות ובמשפחות אבותיך 24 המלכים הראשונים אשר היו לפניך בן ישרפו לך", והלא דברים קל וחומר: ומה צדקתו מלך יהודה, שלא עשה אלא מצוה אחת, 25 שהעלה וימיה מן היטט - קד, בגני של רבי ישמעאל - על אחת כמה וכמה. נענה רבי עקיבא ואמר: "ביום ההוא יגדל המספד 26 בירושלם כמספד הדרדימוזן בבקעת מגידו". ואמר רבי יוסף: אלמלא תרנומיה דהאי קרא לא היה דענא מאי קאמר: בעידא ההוא 27 יכני מספדא בירושלם כמספדא דהאבא בר עמי דקטל יתיה הדרדימוזן בר טרמיזון, וכמספד דיאשיה בר אמוז דקטל יתיה פרעה 28 תגריא בבקעת מגידו. והלא דברים קל וחומר: ומה אחאב מלך ישראל, שלא עשה אלא דבר אחד טוב, דכתיב: "והמלך היה מקטב 29 כמקרבב נכח ארם" - קד, בגני של רבי ישמעאל - על אחת כמה וכמה. אמר ליה רבא לרבה בר מרי, פתיב פיה בצדקתו "בשלוש 30 תמות" וכתוב "ואת עיני צדקתו עור"? אמר ליה: הכי אמר רבי יוחנן: שמת נבוכדנאצר בגימיו. ואמר רבא לרבה בר מרי: פתיב 31 פיה ביאשיהו: "לכן הגני אוסיפד על אבותיך ונאספת אל קברותיך בשלוש" וכתבי: "ויזרו החרים למלך יאשיהו"! ואמר רב יוחנן 32 אמר רבי: שעשאוהו ככברה! אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן: שלא תרוב בית המקדש בגימיו. אמר רבי יוחנן: אין מתנחין רשאין לומר 33 דבר עד שיתפת אבלי, שנאמר: "אחרי כן פתח איוב את פיהו" ותרד "ובען אליפו התימני". אמר רבי אבהו: מנין לאבלי שמויב 34 בראש - שנאמר: "אבחר דרכם ואשב ראש ואשבון מלפני בשרי פאשר אבלים ינחם". "ינחם" אחריו משמעו: אמר רב נתןן בר 35 יצחק: ינחם פתיב. מר ויכרא אמר מהבא: "ויסר מרוח סרוחים", מרוח - נעשה שר לסרוחים. אמר רבי חמא בר חנינא: מנין לתתן 36 שמיבכ בראש - שנאמר: "פתחן וכתו פאר", מה בתן בראש - אף התן בראש, וכתו גופיה מלנין? דתנא דבי רבי ישמעאל: "קדשיתו" 37 - לכן דבר שצדקתו, לפתוח ראשו, ולקבד ראשו, וליטול מנה יפה ראשו, אמר רבי חנינא: קשה יציאת משמח מן הגוף 38 כצ"פ

1 כצפורי כפי חושש – בחבל שיש בו קשר, ויוצא בקושי מן התורן. פיסודי – שקושרין
2 שתי ספינות ביחד. ילכו מחיל אל חיל – שילכו מבית המדרש לבית הכנסת, ומבית
3 הכנסת לבית המדרש – אחר יראה אל אלהים בעיניו, יכנו אל עליון.

4 אלא "לך בשלום" הנפטר מן החי לא יאמר לו "לך בשלום",
5 אלא "לך בשלום", הנפטר מן המת לא יאמר לו "לך בשלום".
6 הנפטר מן החי לא יאמר לו "לך בשלום" אלא "לך בשלום",

הדרן עלך ואלו מגלחין
וסליקא לה מסכת מועד קטן

7 שהרי דוד שאמר לאבשלום "לך בשלום" – הלך ונהלה, ותרז שאמר למשה "לך בשלום" – הלך והצליח. ואמר רבי לוי: כל היוצא
8 מבית הכנסת לבית המדרש, ומבית המדרש לבית הכנסת – זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר: "ילכו מחיל אל חיל וראה אל אלהים
9 בציון". אמר רב הניא בר אשי אמר רב: תלמידי הקמאים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא, שנאמר: "ילכו מחיל אל חיל וראה אל
10 אלהים בציון".
11
12

הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

1 **תקנתם** את רבו – במה שהיה לו מעיקר אש יש לו עבשיו; שהיה העבדות. ואת עצמו לא
2 תקנתם – שאינו יכול לישא אשה. ואי משום עבדותו ווא לא איכפת ליה כלא,
3 כיון דמעיקרא הוה רבו לרב ועבשיו זמנו לעצמו. והרבו עבד משום גיטה. תקנתם את
4 עצמו ואת רבו לא תקנתם כלא; שגם הרב מפסיק הוצאות.

1 **לישא**

2 מצי כרי לישא שפחה, ודא רב אינו
3 נזכר בעבד עברי. דבעית רשבא בריה דשמואל
(ויקרא כז) וליבא; כדאיתא בירושא נשיך (בבא
4 מצינא עאגא.) – ועוד: מאחר ולא קיים פריה
5 וריבא ביהדות – לא נטביח לה הויבנות לער
6 חרות. ובריכותיה מצטב פריק אבא דשקדו
(בא.א.) אן לו אשה ונבום – אן רבו מוסר לו פריה
7 כנענית. ואת תמוצ; ישא ת בני – לית; ער
8 חרות ולמשמש שר חרות. וצר עבדות ביעד
9 עבדות; וזמאי פדריה שתבעה אן איתא. ומטעם
10 עליה לא סוס ולו דמיט אלא מניה. פריק אימור
11 ואת בני (וחילין עטא.) ושלו לומר; דהתם לא פסיד
12 קרי אלא בבלאים דתרי מנים, והא ליבא אכל
13 הבא, אבאן קפיד קרא – אצד חרות, ולא
14 לישמשיש חר חרות עבדות. ופיר איתא. ומטעם
15 דשרי הדביעה – שריט זב לרובב על פהיהה.
16 ובתוספתא נוסכת כלאים פרה (ה) ובידושלמי
17 פרק ה) גניא: אלא ורי איתן בן ויהי אסור
18 (כרוב) על פהיהה חלקו וחזמה רב מבטוקים
19 שמותר ללבבש שתי חלקין – אסור מתירובתלו.
20 מקס אסורא לבנות שני מעינים – אינו דין אסור
21 בתירובתלו אסור ליה. והא כתיב "והרחבתם את
22 שלמה בני על פהיהה (מלכים א א) אלא לית:
23 אן למרחי חוזה מן דתקעית. אפודי ליה והא
24 כתיב "ויעש הדור בעיני ה'".

1 **לישא**

2 חפשי אנו יבול – ומנרות לא ישא אף
3 על גב דערב מותר במנרות לפי שקדש
4 ועמד, ומנרות פרק "אומרו" (קדושין טזא.)
5 ויכולו ממנו לישא. כירתי נמנז שפחה.
6 וצד חרות שרי בה. כדתנן פרק "עשרה ויחסך"
7 שרדירי וממנו שרי לבא זה ביה. וזה לומר:
8 אלא לנו לתקן די לירבוח ממורים עולם. וזהו:

1 **תְּקַנְתֶּם אֶת רַבּוֹ, וְאֶת עֲצֻמוֹ לֹא תְּקַנְתֶּם; לְיִשָּׂא שִׁפְחָה**
2 **אֵינוֹ יָכוֹל, בֵּת חֲרוּץ – אֵינוֹ יָכוֹל, לְיִבְמַלּוֹ וְהָלַא**
3 **בְּרָאָה הַעוֹלָם אֵלֶּא לְפָרְיָה וְרִבְיָה, שִׁאֲמָר: "לֹא תְהוּ**
4 **בְּרָאָה לְשִׁבְתַּי יְצִירָה!" אֵלֶּא, מְפִנֵּי תַּקְוֵן הַעוֹלָם מִפּוֹן**
5 **אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חֲרוּץ, וְכוֹתֵב לֵי שִׁפְרָה עַל**
6 **חַיָּי דְּמִי. וְתוֹרוֹ בֵּית הַלֵּל הַחֲרוּת בְּרַבְרֵי בֵּית שְׂמָאי.**
7 **"חֲרוּץ מְחַרְשׁ שׁוֹמֵה וְקָטָן" כּוֹ: קָתְנֵי הֲרֵשׁ דְּחָמְרָא**
8 **דְּשׁוֹמְתָה וְקָטָן, מָה שׁוֹמֵה וְקָטָן – דְּלָאוּ בְּנֵי דְרַעֲה, אִף**
9 **הֲרֵשׁ – דְּלָאוּ בְּרַעֲה הוּא, וְקָא מְשַׁמְעַ לָן פִּרְתָנָן:**
10 **הֲרֵשׁ שְׁדִירָיו הַכְּמִים בְּכֹל מְקוֹם – שְׂאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ**
11 **מַדְבֵּר. הָא מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר –**
12 **חַיֵּיב. תְּנִינָא לָהּ, דְּתַנּוּ רַבְּנָן; הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ –**
13 **וְהוּהוּ חֲרִישׁ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר וְהוּוּ אַלֵּם, וְהוּוּ חֲרִי הוּוּ**
14 **בְּפָקְחוּן לְכָל דְּבִרְיוֹתָהּ, וּמִמָּאִי דְּמַדְבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְהוּוּ**
15 **חֲרִישׁ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר וְהוּוּ אַלֵּם – דְּרַכְתִּיב: "וְאֵינוֹ**
16 **כְּחֹרֶשׁ לֹא אֲשַׁמְעַ וּכְאֶלֶם לֹא יַפְתַּח פִּי." וְאִבְרָעִית**
17 **אֵימָא, בְּרַאָּמֵי אִינְשֵׁי: אֲשַׁתְּקִיל מוּלוּחֵי: "מְדַבֵּר**
18 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר חַיֵּיב." וְהִתְנִיא: מְדַבֵּר**
19 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר – פַּסּוּר! אַמְרַי רַבִּינָא וְאִתִּיאַת רַבָּא: מַסְבִּירי מִחְפָּרָא,**
20 **מְדַבֵּר, שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה – הַיֵּיב בְּשַׁמְתָּה, וְאֶת שְׁאֵוֹת**
21 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה –**
22 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר – שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה –**
23 **חַיֵּיב**

1 תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם – כל דבר תקנת רבא כאן היא, אבל תקנת העבד אף
2 כאן, אף נתקן במשפט המנמן – לא נתקן בפריה ורביה. לישא שפחה אינו יבול – מפני
3 עד החרוש שבו, וכתיב: "לא יהיה קרשׁ וכו' (דברים ב). בת חרוץ אינו יבול – מפני עד
4 עבדות שבו. לא תהי מראה – לא ברא הקדוש ברוך הוא את חרוץ ליהות בן ישיבו,
5 אלא "לשבת צידה" – ברתן – בריש מטבת
6 תרומות (משנה ב). חיש שדכרזו בו הכמים בכל
7 פיום – ששהו אותו לשהות לפטור. לא דבר
8 אלא בני שאינו שומע ואינו מדבר. ולא יבול חלו
9 לדבן, דמי שאינו שומע ואינו מדבר – דלא בני
10 דעה ניהו. מדבר אינו שומע – דתחלת היה
11 פקע עד שלמה לרב, ואחר כך נתרש. ותיבא
12 במצותיך. לוח דתני רבנן – בביתאי, ולמדנו
13 שדברייתא הזאת עיקר, ומסבין עליה. לא זוז
14 בפסוקים – היינו במצותיך, ואין פירא ליה חיש
15 הוזהרה לשהות. ואי בקיא איפט – אלם
16 במשענו, נטרקיין אשחקיל מלוחיה = ניטל
17 ברוח. פסור. מן הדייאה. קשיין אחרדי מתנייך
18 ובגרייתא. אמר רבא – מתניין דתני אצל רבייה
19 חיש דומיא דשוחת. חסורי מחסורא וחבי קמי
20 וכו'. דאף על פי שלא דומה לשהות – פסור. רב
21 גניא מתניין דומיא דשוחת – בני בשוחת הוא
22 דתני. ותר מיני דרש גניא מתניין, וחסורי
23 מחסורא מתניין וחבי קמי; וכל חיובין בראייה
24 דין מהרש כל דהו; לא שומע ואינו מדבר אל
25 מדבר ואינו שומע. ואף על פי שחוט פסור –
26 בעולת ראייה ליראות.

חיב

1 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר – פַּסּוּר! אַמְרַי רַבִּינָא וְאִתִּיאַת רַבָּא: מַסְבִּירי מִחְפָּרָא,**
2 **מְדַבֵּר, שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה – הַיֵּיב בְּשַׁמְתָּה, וְאֶת שְׁאֵוֹת**
3 **וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁפַטְרוֹ מִן הֲרָאִיָּה –**
4 **חַיֵּיב**

חיב

1 **חַיֵּיב**
2 **חַיֵּיב**
3 **חַיֵּיב**
4 **חַיֵּיב**
5 **חַיֵּיב**
6 **חַיֵּיב**
7 **חַיֵּיב**
8 **חַיֵּיב**
9 **חַיֵּיב**
10 **חַיֵּיב**
11 **חַיֵּיב**
12 **חַיֵּיב**
13 **חַיֵּיב**
14 **חַיֵּיב**
15 **חַיֵּיב**
16 **חַיֵּיב**
17 **חַיֵּיב**
18 **חַיֵּיב**
19 **חַיֵּיב**
20 **חַיֵּיב**
21 **חַיֵּיב**
22 **חַיֵּיב**
23 **חַיֵּיב**
24 **חַיֵּיב**
25 **חַיֵּיב**
26 **חַיֵּיב**

1 חיבי בשמחה - בשמחה לשמוע בתו, רבוי' ושמחת בתוך' (דברים טו) ואמרין לקמן (ח.א.)
 2 רשמה בשלמים לאכול את הבשר, וילפנין לה (פסחים קט.א) מירוחבת שלמים אבולת
 3 שם ושחרת'. ולקמן פרק' וגו' מאי שנא בעינן ראייה רשמה, ולענין שמחה דרמידי'. ושאינו
 4 לא שופט על ארבע - דהיינו דרש ותמניקו, שסמכו לשטות וקטן, ראייתו מתוקלה - דרביב
 5 בפרשת הקהל: 'בבוא כל ישראל לארצו' וגו',
 6 ופרשת הקהל המקל היה קורא משנה תורה
 7 בעודה בכל מצואי ששטה, דרביב: 'מקץ שבע
 8 שנים מבעת שנא חשבונו' וגו' (דברים לא),
 9 פרט לשמען ואינו מדבי' - השתא משמע שאין
 10 זה ראוי ללמוד. הלכא. משנית, למען ילמדו -
 11 ואין זה ראוי ללמוד אחרים. ר' אבי אבה ור'א
 12 למען ילמדו - כלומר, בלאו קשיא דהך חרי
 13 אילמי ליבא לאוקמי לרשרה רחנא דמעט
 14 מדיבא שמוע ואינו מדבר, אלא מילמטא ללמדו.
 15 דא מלאך דערק מלמען ילמדו - הוא דמשמע
 16 ליה. אלא מארי ליה להנא דכיון דלא
 17 משתתני - לא גמיר לנפשיה. ובין וילא - כשמע'
 18 אן סחיה דלא גמיר, ובין דתני 'למען שמעו'
 19 פרט למדבר ואינו שומע, ואן סחיה דטעמא
 20 משום דלא גמיר ודלא, שלא יבין כל מה
 21 שאמרם בפניו - למה לו למדורו ד' למען'
 22 ילמדו? פרט לשמוע ואינו מדבר? כיון דסביא
 23 ליה דמאן דלא משתתני נמי לא גמיר, מילמטא
 24 ישמעו' משמע ליה אלא דראי סביא ליה דמאן
 25 דלא משתתני נמי גמיר, ולא מילמען ישמעו'
 26 משמע, ולכך חרי ומעטיה מילמדו, ור'א
 27 הלכך רבי' אמר: 'ילמדו' הוא דרדש. פרט
 28 לבעלי קבין - כשחנכו גרליהם נתנו קב קטן
 29 בסוף שוקו, ונתנימו בו מוכין, וסומך סוף שוקו
 30 עליו, אלא יתלים - אדם יש לו גרלים, פספוך
 31 פגעלים - אלא: כבעלי מנעלים ישיבי פגעלים.
 32 ובראייה חניב יתלם פגעלים כשנה ריאה כל
 33 וכוך' וגו'. שנקרא גידי - על שם שנובר לו
 34 לחיבי קבין, ונתנימו יתלים - הם הגרלים
 35 המתנדבין מבין העניים לקבל עילוקי עול מצות
 36 הבור וכו'. משום דרבי תנחום אמר: נטק לכל
 37 הבא בו שמענתא דרבי תנחום. אבל נהניס
 38 ועקרבים יש בו - זה היה רק אלא מנמים.
 39 הלכילי פניו - עם טוב היה: שחיבי אברהם לבד
 40 את רבו הקבלת פנים, כדאמרין במסכת אברו
 41 השנה (טו.ב): 'מדוע את הולכת אליו היום, אל
 42 חדש ולא שבת' (מלכים ב ד), 'לתלפין אנו -
 43 ואן וכל שבת פגעליה. האמרת - שבתה, כמו
 44 יראמורו כל פגעלי אן' (תולדות טו), שבתו
 45 שדרכן לומר. הטיבה אתה - שבה אתה, שבה
 46 מיוחד, אלא את כמון, לכך בחורקן אלוה.

1 **גמיר** ראייה ראייה מחקלה - ונשיס ליבא לחיבי, דקא מנשנו ליה לקא מ'מבור' וכן
 2 אמרין לקמן: הא למה לו קרא? תיפוק לי דמעושה עשה שמוע גרמא. מרזא דתימא
 3 גילי ראייה מחקלה, מה להלן נשיס חיובת. וטפלין אן מתיביבן מבו ב'הקהל' וליתן שבר
 4 למצואיהם, מי החם, דמקל וחומר פטרין ליה, דפרשיטתיה לעיל דנשיס פטרות - טפלין לא
 5 כל שכן, ולקמן דמריבין קטן שחיגע דחזקן
 6 אמרתיב: 'כל' ולא גמירין מחקלה - הם
 7 מסמכין בעלמא הוא, כדמסיק, ומדאי קל וחומר
 8 נמי פטור. וכן פריך דרבנן הוא - מצי לאקשיי
 9 למה לו קרא ליבמר מחקלה, אלא עדיפא מנה
 10 פריך.

11 **מלמען** ישמעו נפקא - דפשיטה דקרא
 12 משמע האידיה דהבין, שייבן מה
 13 שילמדו. הלכך מה לנו שישמעו, כיון דלא גמיר
 14 למען שישמעו, כדמסיק על שפיר.
 15 **אלא** קרי ביה למען ילמדו - ואף על גב דלא
 16 משתתני - גמיר, ולחכי לא נפקא ליה
 17 מלמען ישמעו'. וכן מדבר ואינו שומע, אלא
 18 שמוע עד השתא, דרביב גמיר לאחריני, כיון דלא
 19 גמיר גמיר בהאי הליכה - מה לו ללכת? וכיון דלא
 20 שמוע - לא גמיר מכאן ולדבא, אף על גב דגמיר
 21 לאחריני עד האידנא, לאו יתיבא חילא ליה
 22 ועיל על הליכה זו, דהא לא קאמר קרא הקהל
 23 אלא שישמעו בקריאת המלך ורבינו מדינתא
 24 ויבואו ליד ר'א ריאת העור, דרביב כספיה דקרא
 25 'ויורא את ה' והתלמוד לא חש להביא,
 26 דפשיטא ליה דמסעי בתני, אבל מלמען ילמדו
 27 לא מצי מפקי כ'לא ישמעו' אלא דרובא שמיר
 28 מדבר ואינו שומע כיון דשמע מקמי חבי, ושפיר
 29 גמיר אף לאחריני וגם כיון למה נקדלו נכשו וגם
 30 יצטרך ישמעו כדאמרין לקמן.

31 **חשש** באנו אתה - באנו אתה מרזא אמר רבי
 32 בעי, חשש דרביב וכו' מרזא אמר רבי
 33 יוסי רב בן: פלוגתא דרביב יוסי רבון, דהני רבי
 34 יוסי: 'ולבני אתרוך תעשה מנחת' (שמות חב) רבן
 35 אמר: שחי' תנתנת לכל אתה, רבי יוסי אמר:
 36 אפילו תנתנת לכל אתרוך, חבי, רבן אמר:
 37 'באונותיה' - שחי' אונסיס לכל אתה, רבי יוסי אמר
 38 אן לכל אתרוך ואחר.
 39 **אף** על גב דלא שמעי - מחמת שם ודחוקים.
 40 אבל אף דודו דרשי - משמען מנאבותים
 41 **מפעמים** נפקא - וכי אמרין לקמן גרלים
 42 פרט לבעלי קבין - אסמכתא
 43 בעלמא הוא, ד'רפעינים' נפקא, וכפי פ'ר בימעות
 44 ה'חיצה' (בבא מצ. ק.א) ביבויבין פ'ר 'זאמור
 45 מהדי' (שב. טו.ב) דרמידיה: גרלים פרט לבעלי קבין -
 46 מקרא דרסמכיה גרלים קאמר, ולא משום שהוא
 47 עיקר דרשה.
 48 **תחילה** לגרים - שנעונו על המילה טפי
 49 מכל אחם שפניו.

50 **נשים** לשמוע - אמר בירושלמי: דלא כבן
 51 עזא, דאמר: חיבי אדם ללמד לבתו
 52 תורה.
 53 **כדי** ליתן שבר למביאיין - ועל זה סמכו
 54 לחביא קטנים בבית הכנסת, ומי

35 בתו של אברהם איבנו שנקרא גידי, שנאמר: 'גידיו עמים נאספו עם אליהו אברהם'.
 36 אליהו אברהם ולא אליהו יצחק ועקב? אלא: אליהו אברהם שהיה תחילה לגרים. אמר
 37 רב תנאי, דרש רב נתן בר מניומי מניומי: 'אוי דרע שאין בו מים? אלקי: מים אין בו, אלא
 38 מים' משממע שנאמר: 'ויבחר ר'א' מינו ורע שאין בו מים? אלקי: מים אין בו, אלא
 39 נחשים ועקרבים - ש בו. תנו רבנן: מעשה רבני יוחנן בן פרוקף רבני אלעזר בן חקמא
 40 שהלכו לתקבול פני רבי יהושע פנקיעין, אמר להם: מה חידוש היה בבית המדרש היום?
 41 אמרו לו: תלמידך אנו, ומימך אנו שותין, אמר להם: אף על פי כן, אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש, שבת של מי
 42 היתה? שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה תגדה היום? אמרו לו: בפרשת הקהל, ומה דרש בה? 'הקהל
 43 את העם האנשים והנשים והרפף' אם אנשים באים ללמוד, לשים פאות לשמוע, מה למה פאין? פרי ליתן שבר למביאיין.
 44 אמר להם: מרגילת טובה היתה בירכם ובקשתם לאברהם מנפי? ועוד דרש: 'את ה' האמרת היום ור' האמרוך היום'
 45 אמר להם תקדוש ברוך הוא לישראל: אתם געיתו? הטיבה אתה בעולם, ואני אעשה אתכם הטיבה אתה בעולם - אתם
 46 געיתו? הטיבה אתה בעולם דרביב: 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד', ואני אעשה אתכם הטיבה אתה בעולם שנאמר:
 47 'ובי'

קמב

חגיגות

הכל חיביבין - פרק ראשון ד ג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

1 זמי כענך ישראל גוי אחד בארץ - אמרין מברדה: שלשת מעדין זו על זה. ישראל,
2 ועבת וחקדוש ברוך הוא. ישראל חקדוש ברוך הוא מעידין על השבת שהוא יום
3 מנוחה, ישראל ועבת - על חקדוש ברוך הוא שהוא אחד. חקדוש ברוך הוא ושבת - על
4 ישראל שהם יחידים באמונתו. דעת זה סומכין לומר "אתה אחד" במנחה בשבת. אף על פי
5 שאינו מוכר מעידין ודימא דרשב כמו חפלת
6 ערבת ושדריית.

7 **עמן** - מואב משידין מעשרה בני בשביעית -
8 ולא חדר השנים החד לחם להפריש
9 מעשר שני. שהוא שנה ראשונה. מעשר שני נוהג
10 בששית. ולא מעצו מעשר שני שתי שנים רצופים.
11 אלא חקנה חקנו בה. כדי שיסמכו עליהם עמים
12 בשביעית. ובדין הוא ואפילו תרומה גדולה לא
13 נתקן אלא היא חבל מעשר שני. אלא שלא רצו
14 להלקל כל כך משאר שנים. פירש רש"י: היינו
15 ארץ סיוון ועגו. בדראמינין בודלין (ב.ב.ט. ע"ג)
16 ומאוב סודרי פסיון. כלומר. על ידי כבוש סיוון
17 ועג הותר לישראל לייבש. חקשה רבינו חנו
18 דאמינין בפרק 'מקום שנתנו' (פסחים דף ג' ב')
19 ושם: שלש ארצות לביעור: יהודה. ועבר הירדן.
20 והגליל. ועבר הירדן היינו ארץ סיוון ועגו. וכו'
21 תימא דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא
22 - אם כן תפשוט מינה ודלבי אליעזר לא
23 קדשה. ואלמה מיבטא לך בפרק קמא ג' (ג.ל.ה)
24 (א.א.) ובעתה כיסא. מניא כסידא ר' אי
25 קדשה אי לא קדשה? והוציך רבינו חנו: דיש
26 להלק. ודבא בשעתו ומאוב ר'ל כבוש סיוון ועגו.
27 ולא נתקדשו כלל בקדשת הארץ. ועד מורחך;
28 ר'ל קדשה עבר הירדן רק לארץ סיוון ממש.
29 אבל מה שכבש ממנו - לא נתקדשה.
30 **רדך** שטות אפילו בדר גמי - בני תימא: ר'ל
31 היה מועד לשטות. רק לאותו דבר. ובענין
32 חלואת כדי לחקיק בשטות לכל מילי. כמו נמו
33 שור וחסור ועמל נעשה מועד לכל. ודבא לא דמי.
34 ודבא בין שהוא שטות באחת - ודאי יש להחזיק
35 בחוקת שטות לכל דבר. ביודעיהו בפרק קמא
36 דתרומות אומה טעמי שטות הוציא בלילה. והלן
37 בבית הקברות. והמקשר כסותו. ודאי שם מאבד מה
38 שנתנים לו. אמר רב הונא: והוא שידו בולן בו
39 ר'ל כן אומר אני והוצא בלילה יחיד - אימור
40 גנדיים אחיה. והלן בית הקברות - לשדים
41 והמקשר כסותו - אימור בעל מחשבות. מאבד מה
42 שנתנים לו - קוביקוס. רבי יוחנן אמר: אפילו
43 אחת מתן. אמר ר' אבהו: מסתברא כ' יוחנן בלבד
44 ממואב מה שנתנים לו. ואפילו שטות בששטים
45 אינו מאבד מה שנתנים לו. קוביקוס - אין בו אחת
46 מכל אלו.

7 **זמי כענך** ישראל גוי אחד בארץ. ואף הוא פתח
8 ודרש: "דברי חכמים פקדונות וכמסמרות נמנעים
9 בעלי אסופות נתנו מרועה אחד". למה נמשלו דברי
10 הורה לדרבן? לומר לך: מה דרבן זה מכנין את הפה
11 לתלמייה להוציא חיים לעולם, אף דברי הורה מכניין
12 את לומדיהו מרובי כיתה לרובי חיים. אי מה דרבן
13 זה מטמיל אף דברי הורה מטמילין - תלמוד לומר:
14 "מקמרות". אי מה פסמך זה חסר ולא יתר אף דברי
15 הורה חסרין ולא יתרין - תלמוד לומר: "נמנעים",
16 מה נמנעו זו פרה ורבה - אף דברי הורה פרוין ורבוין.
17 "בעלי אסופות" - אלו תלמידי חכמים שישבין
18 אסופות אסופות ועוקפין בתורה, הללו מטמאין והללו
19 מטהרין. הללו אסרין והללו מתירין. הללו פוסלין
20 והללו מכשירין. שמא יאמר אדם: היאך אני למד
21 תורה מעתה? תלמוד לומר: פולס "נתנו מרועה
22 אחד" - אל אחד נתנו, פריס אחד אמרו, מפי אדון
23 כל המעשים ברוך הוא, דכתוב: "וידבר אליהם את
24 כל הדברים האלה". אף אתה עשה אוניך כאפריסת,
25 וקהל לך לב מיון לשמוע את דברי מטמאים ואת
26 דברי מטהרים, את דברי אסרין ואת דברי מתירין.
27 את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין. פלשונו הנה אמר
28 אין דוד ותום שרבי אלעזר פן עוריה שרוי
29 בתוכו. ולומר ליה בהדיא? משום מעשה שתייה.
30 דתניא: מעשה רבני יוסי בן דורמסקות שהלך
31 להקביל פני רבי אלעזר בלוד, אמר לו: מה חידוש
32 היה בבית המדרש היום? אמר ליה, נמנו ונמרו: עמון
33 ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית. אמר לו: יוסי!
34 פשוט ירוך וקבל ענייך. פשט דיו וקבל ענייך. כמה
35 רבי אלעזר ואמר: "סוד ה' לראוי ובריות להודיעם".
36 אמר לו: לך אמר להם: אל תחישו למניינכם, כך
37 מוקבלין מרבין ויהיין בן זבאי, ששמע מרבן, ורבו מרבו:
38 התקתא למשה מסיני, עמון ומואב
39 מעשרין מעשר עני בשביעית. מה פעם? הרבה פרקים פשוט עולוי מצרים ולא פשוט עולוי
40 כבל מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא, והיחוס כרי שסימכו
41 עליהן עניים בשביעית. תנא: לאחר שנתשבה דעתו, אמר: יהי רצון שיחזרו עיני יוסי למקומן.
42 וחרו. תנו רבנן: איהו שמוטה? הוציא יחיד בלילה. והלן בבית הקברות. והמקשר את כסותו.
43 אחמה, רב הונא אמר: עד שיהו פולין בבת אחת. ורבי יוחנן אמר: אפילו באחת מהן. היכי
44 רמי? אי דעביד להו דרך שטות - אפילו בחדא גמי. אי דלא עביד להו דרך שטות - אפילו
45 ויהוציא יחיד בלילה - אימור נגדיים אחריה, והמקשר את כסותו - אימור בעל מחשבות הוא, אין עבד להו

1 ואף הוא - רבי אלעזר בן עזריה. תלפיח - שורת המנחה. פוסלין ומכשירין - שייך
2 לומר לענין פסול ערות ופסול כוונה. כולן אין אחד אבן - אין לך מבני המזלוקת מביא
3 ראה מתורת אלוד אחר, אלא מתורת אלודנו. פריס אחד אבן - אין לך מביא אריה
4 מדברי נביא הבא לחלוק על משה רבינו. עשה אוניך כאפריסת - מאחד שכולן לבן
5 לשמים - עשה אוניך שומעת ולמוד, דיע דברי
6 כולן, וכשתדע להבחין אי זה יכשר - קמב
7 הלבח כמותו. אפריסת - ארץ אוניך ששל
8 הריחים. מה פספס זה - כשענצין אותו בביתו
9 הוא מסחרו. יכול אף זה כן - תלמוד לומר:
10 "וטועים", כשיעשה שדרכה לפרות ולרבות.
11 ולומר ליה בחדא - מיד, למה החזקת לומר
12 'תלמידך אגר'. נמנו ונמרו - והחזקת שידו
13 ישראל הדרין בעבר הירדן, כמה שכבשו מסיחו
14 ועגו, ארץ עמון ומואב. מקשרין - עכשיו מעשר
15 עני בשביעית. שחן זה וחריק בשביעית
16 כדאמינין לקמן שלא קדושה עולוי גולה
17 בקדשת הארץ. פשוט ירך וקבל עניך.
18 חקשה בעיניו שנתן עשרה לאותו ורשו. והלא
19 מימות אביש כנסת הגדולה היה תקנה זו. אל
20 תחשו למניינכם - אל יהי לכם שום חשש
21 ונגוע במה שמיניתם ותיקנתם. שדרי הסבמות
22 לחלכה. כך סוקבלין שקדושה ראשונה
23 שקדושה שניעו לשעתה לא קדושה לעתיד
24 לבא. אבל קדושה שניה - חזקת בשביעית
25 כדתייא ביבמות (פ.ב.ב.) קדושה ראשונה ושניה
26 יש להן, שלישה - אין להן. לפיכך בשאר ארץ
27 ישראל אין ורעה בשביעית. אבל עמון ומואב
28 נתיחו מלקדש כדי שסימכו עליהן עניים
29 בשביעית בלכתם בסחא ופאה ובמנעוה עני. לכך
30 תקנו להן שידו מעשרין מעשר עני. וברשות
31 החכמים היה להחיל עליהן איהו מעשר שריעו.
32 לפי שאנין חיביבין מן התורה. איהו שופת.
33 האמור בכל מקום, פסוטר מן המצות וכן
34 הנוטע, ואין קביו עין, ואין ממכרו ממכר. והלן
35 בבית הקברות. בלילה. לעולם דקא עבדי להו
36 דרך שטות - ואפילו הכי לא מחוקיק ליה
37 בחדא. ויהוציא יחיד בלילה אימור גנדיים
38 אחריה - אני שמעתי: חזלי האדון מתוך דאנה.
39 ולי תראה: שנתנום טפו ורצו למקום הארץ.
40 שתישדו עליו רוח מוואה - רוח שדים
41 שישעויהו לחיות ממשח.
42 **כמו**

38 פוליהו גמי לא! לעולם דקא עביד להו דרך שטות, והלן בבית הקברות - אימור כרי שמתשבה עליו רוח ממואה הוא דקא עבדי,
39 ויהוציא יחיד בלילה - אימור נגדיים אחריה, והמקשר את כסותו - אימור בעל מחשבות הוא, בין דעבריתו לכוליהו - עבד להו
40 ממי

זה בא בהכביתו וזה בא בקורתו. רבי זעירא בעי: שנו והזיקו מהו? נישמענינה מהדא: המושה שישבו על ספסל אהד, ובא אחר וישב בו, ונשבר – הוא משלם על ידי כולן. ואם מהמת כולן נשבר – כולן חייבין.

הלכה ו' מתני' היה בעל קורה ראשון, ובעל הקבית אחרון, נשברה הקבית בקורה – פטור. ואם עמד בעל הקורה – חייב. ואם אמר לבעל הקבית עמד – פטור. היה בעל הקבית ראשון, ובעל הקורה אחרון, נשברה קבית בקורה – חייב. אם עמד בעל הקבית – פטור. ואם אמר לו לבעל הקורה עמד – חייב. וכן זה בא בגרו וזה בא בפשתנו.

[דף ט"ז ע"א]

גמרא לא כן אמר רב: במקמלא כל רשות הרבים, וזו מקמלא כל רשות הרבים! אמר: כיון שעמד – נעשה כקרו זוית.

הלכה ז' מתני' שנייה מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהן רצים, והזיקו זה את זה – שניהן פטורין.

גמרא יוסי הבבלי אומר: היה רץ ברשות הרבים והזיק – חייב, ששנה המנהג. היה ערב שבת בין השמשות – פטור. אמרי: הוא יוסי הבבלי, הוא יוסי בן יהודה, הוא יוסי קמונתא. ולמה נקרא שמו קמונתא? שהיה קמן חסידים.

הלכה ח' מתני' המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר – חייב.

גמרא אמר רבי יוסי בן חנינה: היה עומד ומבקע עצים בהצירו, ונכנס פועל לתבוע שכרו, ונתזה הפקעת והזיקתו – חייב. ואם מת – אינו גולה. והתני רבי חייב: פטור! לא פליגי, מה דמר רבי יוסי: בשראהו. ומה דמר רבי חייב: בשלא ראהו. אם בשלא ראהו, כיון שאמר לו היפנס חייב, והתני רבי חייב: פטור! כיון שאמר לו הפנס – צריך לשמור עצמו.

ואית דבעי מימר: כיון שאמר לו: היפנס – נעשית כחצר השותפין. דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: השותפין – קונין זה מזה בחצר, ותיבין זה בניוקי זה, וזה בניוקי זה, ולא כן אמר רב: במקמלא כל

רשות הרבים, וזו ממלא כל רשות הרבים! אמר: מפנין שדרכו להלך בהצר – כמי שהוא ממלא כל
ההצר:

הלכה ט' מתני' שני שורים תמים שחבלו זה בזה – משלמים במותר חצי נזק. שניהם מועדים –
משלמים במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם – משלם במותר נזק שלם, תם במועד
– משלם במותר חצי נזק. וכן שני אנשים שחבלו זה בזה – משלמים במותר נזק שלם. אדם במועד
ומועד באדם – משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ובאדם, אדם בתם – משלם במותר נזק שלם,

[דף ט"ז ע"ב]

ותם באדם – משלם במותר חצי נזק. רבי עקיבא אומר: אף תם שחבל באדם – משלם במותר נזק
שלם:

שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה בלום – נוטל את השור. שור שנה מאתים
שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה בלום – אמר רבי מאיר: על זה נאמר (שמות כה): ומכרו
את השור החי וקצו את כספו. אמר לו רבי יהודה: וכן הלכה? קיימתה ומכרו את השור החי וקצו
את כספו, ולא קיימתה ונם את המת וקצו, ואיזה זה? זה שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים,
והנבלה יפה חמשים וזו – זה נוטל חצי החי וקצו המת, וזה נוטל חצי החי וקצו המת:

גמרא שור שנה מנה שנגח לשור שנה מאתים ואין הנבלה יפה בלום – נוטל את השור, שאין לו אלא
חצי חבלו. לפיכך אם מת השור או שהכחיש – אין לו אלא אותו השור בלבד. שור שנה מנה שנגח
לשור שנה מאתים, הכחישו חמשים וזו, חזר האחרון וחבל בו שלשה של זהב – השני משלם לראשון
חצי דינר זהב.

שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים, השפיה והרי הוא יפה ארבע מאות, שאילו לא נגחו היה
יפה שמונה מאות וזו, אם עד שלא עמד בדין השפיה – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא
בשעת עמדתו בבית דין בלבד. אמר רבי לא: ביני מתניתין: השפיה המזיק, אם עד שלא עמד בדין
השפיה – אין לו אלא בשעת נזקו. הכחיש – אין לו אלא בשעת עמדתו בבית דין.

מאי מעמא דרבי מאיר? אמר קרא: ומכרו את השור החי וקצו את כספו. ומה מקוים רבי יהודה ונם
את המת וקצו? מיכן, שנה מפסיד חצי נזק וזה מפסיד חצי נזק.

הלכה י' מתני' יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו. שורו שכביש – פטור, והוא שכביש – חייב. שורו שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו – פטור.

[דף י"ז ע"א]

והוא שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו – חייב. שורו שהחל באביו ובאמו – חייב. והוא שהחל באביו ובאמו – פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת – חייב. והוא שהדליק את הגדיש בשבת – פטור, מפני שנידון בנפשו:

גמרא בן פדייא אמר: כל המקלקלין – פטורין, חוץ מן המכעיר והעושה חבורה. אמר רבי יוחנן: כמכעיר – אינו חייב עד שיהא צריך לאפר. והעושה חבורה – אין חייב עד שיהא צריך לדם. והתנינן: שורו! שורו – צריך את האפר.

הלכה י"א מתני' שור שהיה רודף אחר שור אחר, וזקק, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר לא כי, אלא כסלע לקה – המוציא מחברו עליו הראיה. היו שנים רודפים אחר אחד, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר שורף הזיק – שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד – שניהן חייבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר הגדול הזיק, והמוזיק אומר לא כי, אלא הקטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמוזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק – המוציא מחברו עליו הראיה.

היו הנזקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, והמוזיקין שנים, אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר, הגדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמוזיק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמוזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק את הגדול ומועד את הקטן – המוציא מחברו עליו הראיה.

גמרא רבי יודן בעי: הדין עמדת בית דין מהו? נישמענינה מהדא: שנים שזרקו שתי צורות ושברו שתי פדין, אחת של זין ואחת של שמן, זה אומר של זין שברתי, וזה אומר של זין שברתי – שניהן משלמין של זין. אחת ריקנית ואחת מליאה, זה אומר ריקנית שברתי, וזה אומר ריקנית שברתי – שניהן משלמין את הריקנית. שברו חבית אחת, זה אומר אתה שברתה, וזה אומר אתה שברתה – שניהן פטורין.

פרק רביעי

הלכה א' מתני' שור שנגח ארבעה והמשיה שוורים זה אחר זה – ישלם

[דף י"ז ע"ב]

לאחרון שבהם. ואם יש בו מותר – יחזיר לשלפניו. יש בו מותר – יחזיר לשלפני פניו. האחרון אחרון נשפר; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: שור שנה מאתים שנגח לשור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום – זה נטל מנה וזה נטל מנה. חזר ונגח לשור אחר שנה מאתים – האחרון נטל מנה, ושלפניו – זה נטל המשים זון, וזה נטל המשים זון. חזר ונגח לשור אחר שנה מאתים – האחרון נטל מנה, ושלפניו – המשים זון, ושנים הראשונים – דיגרי זהב:

גמרא אמר רבי ינאי: בא עליו רבי מאיר משני צדדין. מה נפשוה, שקף הוא – תניהו לי. אינו שקף – תניהו לי שאנגנו. ולא פן אומר רבי לעזר: שמירת גזקין בשמירת קניין? אומר ליה רבי יודן:

[דף י"ח ע"א]

ומסרו לו לנגקו? ואינו אלא כמשכון בידו! ומה ביניהון? רבי יוחנן אומר: הקדש ביניהון. על דעתיה דרבי יודה – מקדיש הראשון. על דעתיה דרבי מאיר – שניהון מקדישין אותו. הוקיר, על דעתיה דרבי יודה – הוקרה לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – הוקרה לשני. עשה שכר, על דעתיה דרבי יוחנן – השכר לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השכר לשניהון. השבית, על דעתיה דרבי יודן – השבית לראשון. על דעתיה דרבי מאיר – השבית לשניהון.

אמר רבי יוחנן: דרבי יודה ורבי שמעון – שניהון אמרו דבר אחד. כמה דרבי יודה אומר: קנה – בן רבי שמעון אומר: קנה. אלא שרבי יודן אומר: קנה לחי – קנה לפת. ורבי שמעון אומר: לא קנה אלא לפת בלבד.

תמן תנינן: וכן שלשה שהטילו לפים, הותרו או פחתו – כף הן חולקין. אומר רבי בון:

[דף י"ח ע"ב]

נראין דברים, בשנמלו מרגלית, דיכול מימר ליה אילו לא עשרתי דיגריי לא הייתה מובין כלום. אבל דבר שדרבו לחלק – מביאין לאמצע וחולקין.

אמר רבי לעזר: ואפילו דבר שדרבבו לחלק, דכיל מימר ליה: אתה פרגמטיא דידך סגין, ואת מנעה מזבנתא. אנא פרגמטיא דידי קליל ואנא הפך ומתהפך בדידי ומטי בך.

עד דדון בשתייה פרגמטייו נתונה כאן. היתה פרגמטייו נתונה ברומי, דכיל מימר ליה: עד דאת סליק לרומי, אנא הפך ומתהפך בדידי הכא ומטי בך.

תני: שלשה שהטילו לכיס ונגנבו – כך הן הולקין. והתני: באילו אבנים ונגנבו – מחצה לזה ומחצה לזה. אמר רבי שמי: סלעים – גפות הן, ולית ידע אי מון הדין נסב אי מון הדין נסב, מספק – מחצה לזה ומחצה לזה. אבל אבנים – דקות הן, ואיפשר לכלול לצאת ידי כולן – כל אחד ואחד נוטל לפי ביסו.

[דף י"ט ע"א]

מה חמית מימר: בגניבה אגן קימיו, או אינן קימיו אלא במשתירי! אמר רבי יוסי כי רבי בון: ואפילו תימר בגניבה אגן קימיו, נמצאת מידת הדין לוקח. הגע עצמך, דהוה לדין חמיו, ולדין מאה וחמיו, נגנבו חמיו, אישפתח דהדין דחמיו שיתך דלא מפסד בלום!

תמן תנינן: האהרון – נוטל מנה, ושלפניו – חמשים זון, ושנים הראשונים – דיגרי זהב. רבי שמואל בשם רבי זעירא: וכן לשקר. אמר רבי יוסי: הדין דרבי זירא פליגא על דרבי לעזר.

אמר רבי מני: קשייתה קומי רבי יודן: אמר לי: לא מודה רבי לעזר שאם התנו ביניהן – שזה נוטל לפי ביסו וזה נוטל לפי ביסו? שוורים – במותנין הן. חזר ואמרה קומי רבי יוסי. אמר ליה: בפירוש פליגי, רבי לעזר אמר: סתמן – הולקין בשונה. רבי זעירא אמר: סתמן – זה נוטל לפי ביסו וזה נוטל לפי ביסו.

הלכה ב' מתני' שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו, מועד לאדם ואינו מועד לבחמה, מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים, למין שהוא מועד לו – משלם נזק שלם, ולמין שאינו מועד לו – משלם חצי נזק. אמרו לפני רבי יהודה: הרי הוא מועד בשבתות ואינו מועד בימות החול? אמר להן: בשבתות – משלם נזק שלם, ובימות החול – משלם חצי נזק. מאימתי הוא תם? משניחור בו שלשה ימי שבתות.

גמרא מפיון שהרג אדם אחד, אינו מועד! רב אמר: בשעהרג שלשה עכו"ם.

רבי יוסי בן חנינא אומר: כְּשֶׁרָדַף שֶׁלֹשׁ רְדִיפוֹת, וְהָיוּ מִשְׁעָרֵינִי שְׁנַיִם בְּרִדְפֹתָיו נְגִיחָה, שָׂאֵם יֵצֵא בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנִגְחַ שְׁנֹוּרִים, בְּשָׁנֵי וְנִגְחַ בְּלָבִים, בְּשָׁלִישֵׁי וְנִגְחַ חֲזִירִים, עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין לְשֹׁלֶשֶׁה יָמִים מֵהוּ שְׁנִיעֵשָׂה שׁוֹר מוּעֵד?

יֵצֵא בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנִגְחַ, בְּשָׁנֵי לֹא יֵצֵא, בְּשָׁלִישֵׁי יֵצֵא וְנִגְחַ וְכוּ', יִכָּא בְּפִלּוּגְתָא דְרַב אֲדָא בַר אֶהוּוּה וְדַרְבַּ הוֹנָא דְאִיתְּפִלְגוּ: נִידָה שֶׁבְּדָקָה עֲצָמָה בַיּוֹם רִאשׁוֹן בְּדָקָה וּמִצְתָה טָמֵא. בְּשָׁנֵי לֹא בְּדָקָה. בְּשָׁלִישֵׁי בְּדָקָה וּמִצְתָה טָמֵא – רַב אֲדָא בַר אֶהוּוּה בְּשֵׁם רַב: נִידָה וּודָאֵי. רַב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר: נִידָה סָפֵק.

אָמַר רַב הוֹנָא: תַּמּוֹן הוֹינָא בְּרֵאשָׁה, וּבְכִסְפָּא, וּבְכִמְצָעִיתָהּ. אִישְׁתְּאֵלִית לְרַב, וְאָמַר: סָפֵק. אִישְׁתְּאֵלִית לְרַב, וְאָמַר: וּודָאֵי. וְהוֹרַ וְאָמַר: סָפֵק. וְרַב

[דף י"ט ע"ב]

אֲדָא בַר אֶהוּוּה לֹא תַמּוֹן אֲלֵא בַד מַר וּודָאֵי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב אָמַר: הִלְכָה בְּרַבֵּי מֵאִיר – בְּתַמּוֹה, וּכְרַבֵּי יוּדָה – בְּהוּעֵדָה.

הוֹינָן סְבָרִין מֵימַר: מֵאִי טַעְמָא דְרַבֵּי יוּדָה? מִכִּיּוֹן דְּהוּ חָמֵי לֹזֵן לְבוּשֵׁין נְקִיּוֹן – עוֹד הוּא מְשַׁנָּה דַעְתִּיהָ.

הִלְכָה ג' מִתְנִי' שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל – פְּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א, לה) שׁוֹר רַעְהוּ וְלֹא שׁוֹר שֶׁל קֹדֶשׁ. שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים – פְּטוּר. וְשֶׁל נִכְרֵי שֶׁנִּגְחַ לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין תַּם בֵּין מוּעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם.

גַּמְרָא רַב אָמַר: רָאָה וַיִּתֵּר גֹּזִים (תְּבַקֵּק ג', ו) – הִתִּיר מִמוֹנָם שֶׁל עֶבְרִים. חֲזַקִּיה אָמַר: הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרָן (דְּבָרִים ל"ג) – הוֹפִיעַ פָּנִים בְּנִגְדַ עֶבְרִים. רַבֵּי יוֹסֵי בֶן חֲנִינָה אָמַר: הוֹרִינָן מִזְכְּסִיתָן. רַבֵּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּדִינִיתָן.

אָמַר רַבֵּי: לֹא עַל הַדָּא אִיתְּאֲמַרְתָּ אֲלֵא בְּהָדָא. דְּתַנִּי רַבֵּי חִיָּה: שׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים שֶׁנִּגְחַ שׁוֹר שֶׁל עֶבְרִים אַחַר חֲבִירוֹ, אִף עַל פִּי שְׁקִיבֵל עֲלָיו לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, בֵּין תַּם בֵּין מוּעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם, עַל הַדָּא אִיתְּאֲמַרְתָּ רַבֵּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן: בְּדִינִיתָן.

מַעֲשָׂה, שֶׁשִּׁילַח הַמַּלְכוּת שְׁנֵי אִימְטְרִטְיוֹטוֹת לְלָמוּד תּוֹרָה מִרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל, וְלָמוּדוּ מִמּוֹנֵי מְקָרָא, מִשְׁנָה, תַּלְמוּד, הִלְכוֹת וְאַגְדוֹת, וּבִסְוֶף אָמְרוּ לוֹ: כָּל תּוֹרַתְכֶם נָאָה וּמְשׁוּבַּחַת חוּץ מִשְׁנֵי דְבָרִים הֵלְלוּ, שְׂאֵתָם

אומרים: בת ישראל לא תילד לעבום, אבל עבום מילדת לבת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של עבום, אבל עבום מניקה לבת ישראל ברשותה. גזילו של ישראל – אסור, ושל עבום – מותר.

באותו שענה גזר רבן גמליאל על גזילות עבום – שיהא אסור, מפני חילול השם.

שור של ישראל שנגח לשור של עבום פטור וכו'. בדבר הזה – אין אנו מודיעין למלכות. אפילו בן, לא מטין לסילמיה דצור עד דשפחון כולן.

הלכה ד' מתני' שור של פקח שנגח לשור של חרש שוטה וקטן – חייב. שור חרש שוטה וקטן שנגח לשור של פקח – פטור. שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין בהן בפני אפוטרופוס.

נתפקח החרש, נשתפה השוטה, הגדיל הקטן – חזר לתמותו; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו.

שור האקטדין – אינו חייב מיתה, שנאמר (שמות כא, כח): כי יגח – ולא שיגיחיהו אחרים:

גמרא ביני מתניתאי: שור של חרש, שור של שוטה, שור של קטן. והא תנינן: שור חרש שוטה וקטן שנגחו – מעמידין להן אפוטרופוס ומעידין להן בפני אפוטרופוס.

עד בודן כשהועדו לפני אפוטרופין ומסרום לבעלים. הועדו לפני הבעלים ומסרום לאפוטרופין מהו? נישמעניה מן הדא:

[דף כ' ע"א]

שאלו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, הבעלין – משלמין חצי גזק, והשואל – חצי גזק. אמר רבי אלעזר: דרבי יוסי היא, דרבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו, ואין ברבי יוסי, ישלם את הכל! בששאלו בחזקת שהוא תם, ואין בששאלו בחזקת שהוא תם לא ישלם כלום! בידוע בו שהוא נגחן.

תני: המית בפני השואל ומסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו – פטור, משנגמר דינו – חייב. רבי יעקב אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל – פטור.

אמר רבי יוחנן: בתהילה אין ממנין אפטרופין על מנת להוביל לזכות להן, ואם חבו – חבו. רבי יוסי בן חנינה אמר: בין בתהילה בין בפסוק – אין ממנין אפטרופין על היתומין, לא לזכות ולא לחובה.

מתניתין פליגא על דרבי יוסי בן חנינה, מעמידין להן אפטרופין, ומעידין להן בפני אפטרופין. אמר ליה: שנייא היא בשור, שלא יצא ויזיק.

שורו של יתומין ושל אפטרופין שייצא והזיק מהו? רבי יוחנן אמר: משל יתומין, שאם אתה אומר משל אפטרופין, לא נעשה אדם מעולם אפטרופוס. רבי יוסי בן חנינה אמר: משל אפטרופין. ותייא דרבי יוסי בן חנינה – באבא שאול. ודרבי יוחנן – ברבנן. דתנינן תמן: אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – ישבע.

[דף כ' ע"ב]

מינהו בית דין – לא ישבע, שבית דין מבחנין אותו. אבא שאול אמר: חילוף הדברים, אפטרופוס שמינהו אבי יתומין – לא ישבע דבעי ממשפנא ליה, מינהו בית דין – ישבע. אית בר נש בעי מיתן כמה ומיתקרי הימן.

אמר אבא בר רב הונא: הדיא אמרה: המפיש בהמת הכירו והלכה והזיקה – תייב בגנזיה.

הלכה ה' מתני' שור שננה את האדם ומת, מועד – משלם את הכפר. ותם – פטור מן הכפר. וזה וזה – תייבים מיתה. וכן בפן וכן בפת. נגח עבד או אמה – נותן שלשים סלעים, בין שהוא יפה מנה, ובין שאינו יפה אלא דינר זהב.

גמרא תני: ובעל השור נקי – נקי מהצי בופר; דברי רבי אליעזר. אמר לו רבי עקיבא: רבי והלא מוקדם הוא לבית הפקילה חמורה? אמר לו: לא אמרתי אלא בנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם וכו'. עד דו מקשי לה על דרבי ליעזר יקשינה על דידיה?

אמר רבי מיישא: תיפתר, בשעבר ושחטו. ואית דבעי מימר: מאן דילפת מן דרבי ליעזר, עוד הוא אמר בן, לא אמרתי

[דף כ"א ע"א]

אלא בשנתכוון להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעכו"ם והרג ישראל, לנפלים והרג של קיימה – פטור. מה מקיים רבי עקיבא ובעל השור נקי? נקי מדמי עבד. ולית ליה לרבי עקיבא נקי מחצי כופר? אם כופר יושת עליו – במועד הפתוב מדבר.

ולית ליה לרבי ליעזר נקי מדמי עבד? נאמר פאן: השור יסקל, ונאמר להלן השור יסקל, מה שור שנאמר להלן – במועד הפתוב מדבר. אף השור יסקל שנאמר פאן – במועד הפתוב מדבר.

ולית פתיב סקול יסקל השור! אומר: מוטב ילמד השור יסקל משור יסקל, ואל ילמד שור יסקל מסקול יסקל השור.

אמר רבי יסא: מיליה שמעית מן דרבי שמואל בר רב יצחק הכא, ולית אני ידע מה הוא. אומר ליה רבי זעירא: דלמא דא היא, פתחילה אינו מדבר אלא בתם,

[דף כ"א ע"ב]

החזיר את המועד לכופר, החזיר את שניהן לניזקין, וכול בשם שהחזירו לנזקין פד החזירו לדמי עבד, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי עבד.

אמר רבי לא: בכל אתר את מחמיר בעבד יותר מן הכל שאפילו מוכה שחזין נתן שלשים סלע, הייתי אומר אף באביו ובאמו בן, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות. בכל אתר את מחמיר במועד מתם, והכא את מחמיר בתם יותר ממועד!

אלא ביני, אנשים שאינן מתכוונין – חייבים. שוורין שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי וולדות.

תני חורן תני: ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב (שמות כא, כב) וכי ינצו אנשים – אנשים ולא שוורים?

אמר רבי חגי: ביני מתניתא, אנשים שאינן מתכוונין – חייבין, שוורים שאינן מתכוונין – פטורין. הא אם היו מתכוונין – יהו חייבין, תלמוד לומר ובעל השור נקי – נקי מדמי (עבד) וולדות. ולית פתיב כי ינצו, כי יריבון, ודלא היא מצות היא מריבה, אי מה להלן במתבוי, אף פאן במתבוי, מה פאן בשאינו מתבוי, אף להלן בשאינו מתבוי.

[דף כ"ב ע"א]

מאי גדון? כפי דמר רבי שמואל בר רב יצחק: בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו'. ומניין לניזקי העבד?
תלמוד לומר או בן יגח או בת יגח. ואם עבד וגו'.

רבי חייה בר רוא ורבי שמואל בר רב יצחק, חד אמר: לא תהא תוספת יתירה על העיקר, והרנה אמר:
משלם לו כל נזקו.

הלכה ו' מתני' שור שהיה מתחפף בכתל, ונפל על האדם, נתפזן להרג את הבהמה והרג את האדם,
לעבדו והרג את ישראל, לנפלים והרג בן קמא – פטור:

גמרא ואיש כי יגח כל נפש אדם (ויקרא כד, יז), להביא את המכה, ויש בו כדי להמית. אית תניי
תני: אין בו כדי להמית. אמר רבי לא: ואפילו יש בו כדי להמית וכא אחר והמית – הממית חייב.

והמית איש או אשה (שמות כא, כט) מה האיש מוריש נזקיו לבניו, אף אשה מורשת נזקיה לבניה,
ואין הפעל יורש את אשתו! אמר ריש לקיש: כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה: בכופר של אחר
מיתה שנו.

תני: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, רב אמר: מקח טעות הוא. ושמואל אמר: ויכל הוא מימר ליה:
לשהיטה מכרתיו לך.

ונתן פדיון נפשו, אית תניי תני: נפש מזיק. אית תניי תני: נפש ניזק. מאן דאמר נפש ניזק

[דף כ"ב ע"ב]

הכהו הראשון הכיית מיתה, וכא השני ויכלולו. אין תימר יש נזקים בכלולו, הראשון – נתן נזקו,
והשני – נתן כופרו. אין תימר אין נזקין בכלולו, הראשון נתן כופרו והשני פטור. כמאן דמר: פדיון
נפשו של מזיק, אין תימר יש נזקין בכלולו, הראשון – נתן כופרו, והשני – פטור, אין תימר אין נזקין
בכלולו – שניהן פטורין.

הלכה ז' מתני' שור האשה, שור היתומים, שור אפטרופוס, שור המדבר, שור התקדש, שור הגר
שמת ואין לו יורשין, הרי אילו חייבים מיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, שור התקדש, שור הגר
שמת ואין לו יורשין – פטורים מן המיתה, מפני שאין להם בעלים:

גמרא מאי טעמא דרבי יודן? והיעד בבבלי וְלא ישמרנו. אין בעלים לאילו.

לענין נזקין, תני רבי הושעיה: לענין נזקין – רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר.

לכופר מה? רבי פדת בשם רבי הושעיה: הכל מודין בכופר שהוא חייב. ואית דאמרי: רבי יוחנן בשם רבי ינאי: בשם שחולקין בנזקין – כך הן חולקים בכופר.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: היד עבדין עובדא? אמר ליה: פרבי הושעיה לענין נזקין, רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר. הא לכופר – דברי הכל חייב:

הלכה ח' מתני' שור שהוא יוצא להסקל והקדישו בעליו – אינו מקדש. ואם שקמו – בשרו אסור. ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו – מקדש. ואם שקמו – בשרו מתר:

גמרא תני: שור שהיה יוצא להסקל ונמצאו עדין זוממין – רבי יוחנן אמר: כל הקודם בו – זכה. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא. וכן עבד היוצא ליהרג ונמצאו עדין זוממין – רבי יוחנן אמר: זכה עצמו. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא:

הלכה ט' מתני' מסרו לשומר הנם, ולשוואל, ולנושא שבר, והשובר – נכנסו תחת הפעלים. יצא והזיק, מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק. קשרו בעליו במוסרה, ונעל בפניו פראוי, ויצא והזיק – חייב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם – חייב, ומועד – פטור, שפאמר: (שמות כא) וְלא ישמרנו בעליו – שמוזר הוא זה. רבי אלעזר אומר:

[דף כ"ג ע"א]

אין לו שמירה אלא סבין.

גמרא אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר שמירת נזקין בשמירת שומר הנם, דברי רבי יודן שמירת נזקין בשומר שבר.

אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר, מסר שור לשומר הנם, יצא והזיק – פטור. יצא ונטרף – פטור. לשומר שבר, יצא והזיק – חייב, יצא ונטרף – פטור. אמר רבי לעזר: דברי רבי יודן, מסר שור מועד לשומר הנם, יצא והזיק – חייב, יצא ונטרף – פטור. לשומר שבר, יצא והזיק – חייב, נטרף – חייב.

מסכת שבועות פ"ק חמישי

הא, שבועת הדינין, הטענה שתי כסף, ופרוטה, וההודאה פרוטה מן הטענה, ואם אין הודיה ממין הטענה - פטור. כיצד? שתי כסף יש לי בידך, "אין לך בידי אלא פרוטה" - פטור. שתי כסף ופרוטה יש לי בידך, "אין לך בידי אלא פרוטה" - חייב. מעה ופרוטה - פטור. שתי כסף יש לי בידך, בין שכפר כלן, בין שכפר מקצתן - פטור. "מנה לי בידך" - אין לך בידי אלא חסר שתי כסף - הרי זה ישבע. חסר מעה כסף - אין צריך לשבע:

הב, היה טוענו מנה, ולא היה חייב לו אלא חמשים, לא יאמר לו "הריני כופר בו בבית דין", וכשאצא לחוץ, הריני מודה לו שלא אצקק לו לשבועה, תלמוד לומר (שמות כג): "לא תשא שמע שוא" - אל תשמע לדין דבר שהוא של שוא. היה טוענו מנה על פי עד אחד, וכפר בו, לא יאמר לאחר: "בא אני ואתה ונעידני ונוציא גולה מתחת ידו", תלמוד לומר (שם): "אל תשת ידך עם רשע" וגו':

הג, היה טוענו מנה במעמד בית דין, וכפר בו, ובאו שנים והעידוהו שחייב לו חמשים זוז - הרי זה משלם ופטור מן השבועה. ואם היה עד אחד מעידו - הרי זה נשבע על הכל. אמר רבי יוסי: קל וחמר, ומה אם במקום שאין פיו מצטרף עם פי אחד למיתה, הרי הוא נשבע על פי עצמו, מקום שפיו מצטרף עם פי אחד למיתה, אינו דין שישלם על פי עצמו? מה לנשבע על פי עצמו שכן משלם על פי עצמו, ישבע על פי אחד, שכן אינו משלם על פי עד אחד, תלמוד לומר (דברים יט): "לעון"; [לעון] אין קם אבל קם לשבועתו. "מנה לי בידך" - "היה לך בידי ונתתיו לך", או שיש לך בידי במנה כסות ובמנה פרות - פטור. או שאמר לו אין לך בידי אלא חמשים זוז, שיש לי בידך בחמשין זוז ובחמשין זוז פרות - פטור, אבל אם אמר לו: נתתיו לך מהן חמשים זוז

- חייב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו. "מנה לאבא בידך" - "היה לו בידי" ונתתיו לו, או שיש לו בידי במנה כסות, במנה פרות - פטור, או שאמר לו: אין לו בידי אלא חמשים זוז, ויש לי בידו חמשים זוז כלים, ובחמשים זוז פרות - פטור. אבל אם אמר לו: "נתתי לו מהן חמשים זוז" - חייב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו:

הד, דינר זהב יש לי בידך" - "אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה" - פטור. "דינר זהב לי בידך" - "אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה" - חייב. טענו חטין והודה בשעורין - פטור. ורכן גמליאל מחיב. טענו פרות, כסות וכלים, והודה באחד מהן - חייב:

הה, ואלו שמשיביעין אותו ואין משיביעין להן: חרש שוטה וקטן והקדש ועובד כוכבים. כיצד? אמר לו גזבר: מנה להקדש בידך, אין לך בידי אלא חמשים זוז - פטור. אבל המקדיש נכסיו, ויצתה עליהן כתבת אשה ובעל חוב - הרי אלו נשבעין ונוטלין. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פעמים אדם נשבע על טענת קטן, כיצד: אמר לו קטן, "מנה לאבא בידך" - "אין לו אלא חמשים זוז" - פטור. אבל אם אמר לו: "נתתי לו מהן חמשים" - חייב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו:

הו, עשרה דלוסקמין מלאים שטרות יש לי בידך" - "אין לך בידי אלא דלוסקמית אחד כמות שהוא", ועשרה עבדים, ועליהן עשר כסות כמות שהן, "אין לך בידי אלא עבד אחד כמות שהוא", "עשר בתין מלאין פרות לי בידך"! אמר ליה: "אין לי אלא בית אחד כמות שהוא" - פטור. "עשר דלוסקמין מלאין שטרות לי בידך". אמר: "אין לך בידי אלא דלוסקמית אחד ובתוכו שטר אחד". "עשר עבדים ועליהן עשר כסות לי בידך". אמר לו: "אין לך [בידי] אלא עבד אחד ועליו אזור קטנה". "עשרה בתים מלאין פרות לי בידך" - "אין לך בידי אלא בית אחד ובתוכו כור אחד חטים חייב".

ו,ג שפנגדו חשוד על השבועה, כיצד? זה נשבע ונוטל. היו שניהם חשודין פטורין, שנאמר (שמות כב): "שבועת ה' תהיה בין שניהם"; בזמן שאחד מהן חשוד, לא בזמן ששניהן חשודין. "בין שניהם" - יוצא מבין שניהם. אם הנשבע נשבע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו. ואם המשביע משביע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו, שנאמר (זכריה ה): "ולנה בתוך ביתו וכלתו"; בוא וראה! דברים שאין האש אוכלתן - שבועת שקר אוכלתן.

ו,ד חנוני על פנקסו שלא במקף, אמר, לא שיאמר לו: "כתבת בזו, מחק בזו", אלא אומר: "תן לבני סאתים חטים ולפעלי בסלע מעות", והוא אומר: "נתתי", והן אומרין: "לא נטלנו"; הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין. רבי אומר: אומר אני, שאין הפועלין נשבעין אלא במעמד חנוני.

ו,ה אמר לחנוני: 'תן לי בדינר פרות'; ונתן לו. אמר לו: 'תן לי את הדינר', והוא אומר: 'נתתי לך, ונתתו באונפלא' - ישבע בעל הבית או יביא ראיה שנתן לו את הדינר. נתן לו את הדינר, אמר לו: 'תן לי את הפרות'; אמר לו: 'נתתים לך והולכתם לתוך ביתך' - ישבע חנוני או יביא ראיה שנתן. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהיתה קפה מנחת בינתים, אבל אם היתה יוצאה מתחת יד אחד מהן - המוציא מחברו עליו הראיה.

ו,ו הפוגם שטר חובו לא יפרע אלא בשבועה, כיצד? הוציא עליו שטר של מאתים, והוא אומר: 'התקבלתי מהן מנה' - לא יפרע אלא בשבועה. ואם אמר מתחלה: 'לא היה אלא מנה' - נוטל שלא בשבועה. יורש שפגמו אביו שטר חובו - נוטל שלא בשבועה. בזה יפה כח הבן מכח האב, שהבן גובה שלא בשבועה והאב אינו גובה אלא בשבועה. ובה יפה כח האב מכח יורש. נתחייב האב שבועה בבית דין - פטור; שאין הירושין יכולין לגבות.

"עשר מנורות לי בידך" - "אין לך בדי אלא מנורה אחת של עשר ליטרין". "עשר כסות לי בידך" - "אין לך בדי אלא אזור קטנה". "פרות לי בידך" - "אין לך בדי אלא כור אחת של חטים" - חיב! מפני שטענו במדה. "עשר מנורות של מאה ליטרין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כסות לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כורין של חטין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך" - פטור, מפני שלא הודה לו במדה:

הז, בית מלא פרות לי בידך וכיס מלא מעות לי בידך אין לך בדי אלא חצין ושלישן - חיב מפני שבית מדה וחציו ושליש מדה כיס מדה וחציו ושליש מדה:

מסכת שבועות פרק שישי

ו,א כל הנשבעין שבתורה - נשבעין ולא משלמין, שנאמר (שמות כב): "ולקח בעליו ולא ישלם"; כיון שקבל הבעלים שבועה - הלזה פטור מלשלם. השכיר נשבע בזמנו ונוטל. עבר זמנו - אינו נשבע ונוטל. ואם יש עדים שתבעו בתוך זמנו, אפלו לאחר שנים עשר חדש - הרי זה נשבע ונוטל. במה דברים אמורים? בזמן שאמר לו: 'נתתי שכרך'; והוא אומר: 'לא נתת לי'. אבל אם אמר לו: 'שכרתי', והוא אומר: 'לא!'; 'סלע אמרתי לך', והוא אומר: 'שמים אמרתי לך' - המוציא מחברו עליו הראיה.

ו,ב הנחבל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול. אמר: 'חבלת בי', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה היה קורא אותו 'הנחבין'. כל זמן שהן חופכין זה את זה - הרי אלו נשבעין ונוטלין. היה נשוד מקום שאינו יכול לשוך עצמו - נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר: 'חבלת בי', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי הוא כשאר כל הטענות.

וְאָמַר: 'אָמֵן'! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוֹדָה שְׁמֵת אוֹ
נִשְׁבְּחָה - פְּטוּר מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל. 'מֵת' אוֹ
'נִשְׁבֵּר' אוֹ 'נִשְׁבְּחָה', וְלֵאחֵר מִכֵּן הוֹדָה שְׁנִגְנַב
אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהִשְׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוּרִי?
אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר:
'אָמֵן'! וְלֵאחֵר מִכֵּאֵן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד
- חֵיב, מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר:
'אָמֵן', לֵאחֵר מִכֵּאֵן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - פְּטוּר, מֵה
שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם. נִמְצָא חֵיב בְּשׂוֹאֵל -
פְּטוּר בְּשׂוֹמֵר חֲנָם. חֵיב בְּשׂוֹמֵר חֲנָם - פְּטוּר
בְּשׂוֹאֵל. חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פְּטוּר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר
וְהִשְׁוֹכֵר. פְּטוּר בְּשׂוֹאֵל - חֵיב בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר
וְהִשְׁוֹכֵר. זֶה הַכֹּל: כָּל הַמְשָׁנָה מִפְּטוּר
לְפְטוּר, מִחֻבָּה לְחֻבָּה, מִפְּטוּר לְחֻבָּה -
פְּטוּר, וּמִחֻבָּה לְפְטוּר - חֵיב.

מסורתא¹ - שְׁנַיִם: 'מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל'².
וְהַשְׂוֹאֵל: שְׁנַיִם 'מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'³.
וְשׂוֹמֵר חֲנָם: שְׁלֹשָׁה⁴. נוֹשֵׂאִין וְנוֹתְנִין: שְׁנַיִם
'מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל'⁵. אַחַד⁶ נוֹשֵׂא: שְׁנַיִם⁷
'מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'.

מסורתא⁸ - 'חֵיב, פְּטוּר, חֵיב'⁹. "חֵיב,
פְּטוּר, חֵיב, פְּטוּר"¹⁰. "פְּטוּר, חֵיב, חֵיב,
פְּטוּר"¹¹.

וְזֶה אָמַר לְשׂוֹמֵר חֲנָם, וְלְשׂוֹאֵל, וְלְנוֹשֵׂא
שְׂכָר: 'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ' -
'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר: 'אָמֵן'! וְלֵאחֵר מִכֵּאֵן
הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - חֵיב. אָמַר לְשׂוֹמֵר חֲנָם:
'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ',
'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר: 'אָמֵן'! וְלֵאחֵר זְמַן
הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - פְּטוּר, מֵה שְׂאִינ כֵּן
בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר: נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי',
וְאָמַר: 'אָמֵן'! וְלֵאחֵר זְמַן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ -
חֵיב, מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

וְחֵי אָמַר לְשׂוֹאֵל: 'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ:
'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר: 'אָמֵן'!
לֵאחֵר זְמַן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מֵה
שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר:
'אָמֵן'! לֵאחֵר מִכֵּן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - פְּטוּר,
מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

אָמַר לְשׂוֹאֵל 'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי
יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר: 'אָמֵן'! לֵאחֵר
זְמַן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מֵה שְׂאִינ
כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהִשְׁוֹכֵר. נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד,
'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי', וְאָמַר: 'אָמֵן'! לֵאחֵר מִכֵּן
הוֹדָה שְׁמֵת אוֹ נִשְׁבְּחָה - פְּטוּר, מֵה שְׂאִינ כֵּן
בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהִשְׁוֹכֵר.

וְטֵי אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהִשְׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן
שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֵךְ אָנִי',

⁶ חוֹזֵן יְהוֹקֵאל גֹּרֵם בְּאֵן "אֵחֵר" - הֵינִי עוֹד דִּין אֵחֵר
בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר.

⁷ עוֹד יֵשׁ דִּין בְּשׂוֹמֵר שְׂכָר שֶׁבּו אֵיתָא פְּעֻמִּים "מֵה
שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם".

⁸ הֵינִי מִסְרֵת שְׁהֵיִתָּה בְּיָדֵם, שְׁהֵי עוֹשִׂים סִמְנִים בְּדִי
לְזִכָּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

⁹ מֵה שְׁלִמְדֵנוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ז'.
¹⁰ אֵלֵּוּ הֵן הַהֲלָכוֹת שְׁנִשְׁנֵנוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ח'.

¹¹ אֵלֵּוּ הֵן הַהֲלָכוֹת שְׁנִשְׁנֵנוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ט'.

¹ הֵינִי מִסְרֵת שְׁהֵיִתָּה בְּיָדֵם, שְׁהֵי עוֹשִׂים סִמְנִים בְּדִי
לְזִכָּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

² לְעִיל הַלְכָה ז', שְׁלִמְדֵנוּ שֵׁם פְּעֻמִּים - "מֵה שְׂאִינ כֵּן
בְּשׂוֹאֵל".

³ לְעִיל בְּהַלְכָה ח' לְמַדְנוּ בְּעֵנִין שׂוֹאֵל פְּעֻמִּים - "מֵה
שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל חֲנָם".

⁴ בְּהַלְכָה ז' לְמַדְנוּ שְׁלֵשׁ בְּכוֹת אֵצֶל שׂוֹמֵר חֲנָם.

⁵ לְעִיל בְּרֵאשׁ הַהֲלָכָה גְּבִי הַדִּין שֶׁל שׂוֹמְרֵי שְׂכָר,
מוֹבָא פְּעֻמִּים - "מֵה שְׂאִינ כֵּן בְּשׂוֹאֵל".

מסכת ערות פֶּרֶק ראשון

א, א כְּשֶׁנִּכְנסוּ חֲכָמִים לְכָרֶם בִּיבְנָה, אָמְרוּ: עֲתִידָה שְׁעָה שְׂיֵהָא אָדָם מִבְּקֶשׁ דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְאִינוּ מוֹצֵא, מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וְאִינוּ מוֹצֵא, שְׁנֵאמַר (עֲמוֹס ח'): "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֶאֱמַר ה' וְגו', יִשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ". דְּבַר ה' - זו נְבוֹאָה. דְּבַר ה' - זֶה הַקֶּץ. דְּבַר ה' - שְׁלֵא יֵהָא דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה דּוּמָה לְחִבְרוּ. אָמְרוּ, נִתְחִיל מִהֲלֵל וּמִשְׁמָאֵי שְׁמָאֵי אֹמֵר: מִקָּב חֵלָה. הֲלֵל אֹמֵר: מִקָּבִים. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: לֹא כְּדְבָרֵי זֶה וְלֹא כְּדְבָרֵי זֶה, אֲלֵא קָב וּמְחֻצָּה - חֵיב בְּחֵלָה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר טו'): "רֵאשִׁית עֲרוֹסוֹתֵיכֶם" - כְּדֵי עֲסַתְכֶם. וְכִמָּה עֲסַתְכֶם? כְּדֵי עֲסַת מִדְּבַר. וְכִמָּה עֲסַת מִדְּבַר? עֲמַר, שְׁנֵאמַר: (שְׁמוֹת טז): "וְהָעֲמַר עֲשִׂירִית הָאִיפָה הוּא", שְׁעָרוּ חֲכָמִים שְׁבַעַה רְבַעִים וְעוֹד, מִדְּבָרִית, שְׁהֵן חֲמֻשָּׁה רְבַעֵי צְפוּרִית, שְׁהֵן קָב וּמְחֻצָּה יְרוּשְׁלָמִית.

אב, הֲלֵל אֹמֵר: מְלֵא הֵינן מִים שְׂאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר לֹג - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה. שְׁמָאֵי אֹמֵר: מְלֵא הֵינן מִים שְׂאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם וְשֵׁשׁ לֹג - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: לֹא כְּדְבָרֵי זֶה וְלֹא כְּדְבָרֵי זֶה, אֲלֵא שְׁלֹשָׁה לֹגִין מִים שְׂאוּבִין - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה.

מַעֲשֵׂה שְׂבָאוּ שְׁנֵי גֵרִידִים מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, וְהָעִידוּ בְּשֵׁם שְׁמַעֲיָה וְאַבְטַלְיוֹן, שְׁשִׁלְשַׁת לֹגִין מִים פּוֹסְלִים הַמִּקְוָה, וְקִיֵּמוּ אֶת דְּבָרֵיהֶם. וְלָמָּה הִזְכְּרוּ שֵׁם מְקוֹמָם וְשֵׁם אוֹמְנֵיהֶן? וְהֵלֵא אֵין לָךְ אֲמִנוּת יְרוּדָה אֲלֵא גֵרִידֵי, אֵין לָךְ מְקוֹם יְרוּד מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת?! אֲלֵא מָה אָבוֹת הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ עַל דְּבָרֵיהֶן בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה, עַל אַחַת כְּמָה וְכִמָּה שְׁלֵא יֵהָא אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרֵי בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה. לְעוֹלָם הֲלָכָה כְּדְבָרֵי הַמְּרַבִּין, לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרֵי הַיְחָדִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא שְׁמָא הַצָּרִךְ לָהֶן שְׁעָה, וְיִסְמְכוּ עֲלֵיהֶן. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרֵי יְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא מִתּוֹךְ שְׁזָה אֹמֵר טְהוֹר וְזֶה

אֹמֵר טְמֵא, כְּדְבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. יֹאמְרוּ לוֹ: כְּדְבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמַעְתָּ.

אג, נִשְׁאֵל לְחֶכֶם וְטֵמֵא לוֹ, לֹא יִשְׁאֵל לְחֶכֶם אַחֵר. הֵינן שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מְתִיר, אֶחָד מְטֵמֵא וְאֶחָד מְטַהֵר, אִם יֵשׁ חֶכֶם אַחֵר - נִשְׁאֵלִין לוֹ, וְאִם לֹא - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְיָהּ אֹמֵר: דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּיר. מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּקַל.

אד, הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבְעֵלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבֵינָהּ, שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. בְּאַתָּה וְאַמְרָה: מֵת בְּעָלֶי - תִּנְשָׂא. שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְאַמְרָה: מֵת בְּעָלֶי, בֵּין בּוֹכָה בֵּין שְׂאִינָה בּוֹכָה, בֵּין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים בֵּין שְׂאִין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים - נֶאֱמַנְתָּ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ, אֲלֵא אִם כֵּן בְּאַתָּה בּוֹכָה וּבְגִדֶיהָ קְרוּעִים. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, זֶה שְׁהִיתָה פְּקַחַת - תִּנְשָׂא, שְׁלֵא הִיתָה פְּקַחַת - לֹא תִנְשָׂא? בֵּית הֲלֵל אֹמְרִים: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא בְּבֹאֵה מִן הַקְּצִיר בְּלִבְדֵּר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאֵי: וְהֵלֵא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר! יֵצֵא קְצִיר שְׁעוֹרִין. בָּא קְצִיר חֲטִיִּים - יֵצֵא קְצִיר חֲטִיִּים. בָּא בְּצִיר - יֵצֵא בְּצִיר, נִמְצָא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הֲלֵל: מִצָּאנוּ שְׂאִין אַחִין נִכְנָסִים לְנִחְלָה עַל פִּיָּה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאֵי: וְהֵלֵא מִסְפַּר כְּתַבְתָּה נְלִמְד, שְׁכַתֵּב לָהּ לְכַשְׁתַּנְשָׂא לְאַחֵר - תִּטְלֵי מָה שְׁכַתּוֹב לִיךְ בְּכַתְּבִתִּיךְ וְצָאֵי. חֲזְרוּ בֵּית הֲלֵל לְהוֹרוֹת כְּדְבָרֵי בֵּית שְׁמָאֵי.

אה, שְׁשֵׁה דְּבָרִים רַבִּי עֲקִיבָא מְטֵמֵא וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין: **א**. הַשָּׂרֵץ וְהַצְּפַרְדֵּעַ בְּרֵשׁוֹת הַרְבִּים. **ב**. וְכֵן כְּפִזַּת מִן הַמֵּת וְכִזִּית מִן הַנְּבִלָה. **ג**. עֵצִים מִן הַמֵּת וְעֵצִים מִן הַנְּבִלָה. **ד**. גּוֹשׁ מֵאֶרֶץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאֶרֶץ הַפָּרָס. **ה**. גּוֹשׁ מֵאֶרֶץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאֶרֶץ הָעַמִּים. **ו**. שְׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טְמֵא וְאֶחָד טְהוֹר; רַבִּי עֲקִיבָא מְטֵמֵא, וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

או, הַשְּׁדָרָה וְהַגְּלָגֶלֶת מְשֻׁנֵּי מֵתִים, רְבִיעִית דָּם מְשֻׁנֵּי מֵתִים, רְבַע עֲצָמוֹת מְשֻׁנֵּי מֵתִים, אֶבֶר מִן הַמֵּת מְשֻׁנֵּי מֵתִים, אֶבֶר מִן הַחַי

משני אנשים; רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין.

אז שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל ולא אמר בהן אסור והתר, ופרשן רבי יהושע בן מתאי: המפיס מרסא בשבת, אם לקולפה ולעשות לה פה כדרך שהרופאין עושין - חיב. אם להוציא ממנה לחה - פטור. השום והבסר והמלילות שרסקן מבעוד יום; רבי ישמעאל אומר: יגמר משתחשך, ורבי עקיבא אומר: לא יגמר, אבל כהנים נהגו כרבי ישמעאל.

אח שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא, שנים משם רבי אליעזר, ואחד משם רבי יהושע, ולא אמר בהן, לא אסור ולא התר, ולא כשר ולא פסול, לא טמאה ולא טהרה.

שנים משם רבי אליעזר: אשה, מה היא לצאת בעיר של זקב? ולא אמר בה לא אסור ולא התר; רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין. מפריחי יונים, מה הן לעדות? לא אמר בהו, לא כשר ולא פסול, ורבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין.

אחד משם רבי יהושע: השרץ בפי החלדה, והחלדה מהלכת על גבי כפרות של תרומה, ספק נגע ספק לא נגע, רבי אליעזר מטהר ורבי יהושע מטמא, וחכמים אומרים: ודאי טמא וספק טהור.

אט תנור שתחלתו ארבעה ושיריו ארבעה, שבראשונה היו אומרים שלשה, הרי לי סנדל של עץ ושל סדין שטמא מדרס, על שירי תנור. רבי עקיבא מטמא ואשה חולצת בו, ויוצאין בו בשבת ולא הודו לו.

אי חמשה דברים היה רבי עקיבא דורש כמין אגדה, בחמשה דברים אדם זוכה לבן, וחכמים אומרים: עד הפרק זכה לו, מפן ואילף הוא זוכה לעצמו. אמר רבי עקיבא: היכן מצינו, שהיו חגרין עד הפרק, וכשהגיע הפרק נתפשטו. ושהיו חרשין עד הפרק, וכשהגיע הפרק נתפקחו. ושהיו סומין עד הפרק, כשהגיע הפרק נתפתחו.

והיאך זוכה לו עד אותה השעה? אמרו לו: כי מצינו שהיו פשוטים עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחגרו, ושהיו פקחין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחרשו, ושהיו פתוחים עד הפרק, וכשהגיע הפרק נסתמו, הא אין זוכה לו אלא עד אותה השעה בלבד.

א, יא מספר הדורות לפניו הקץ, אף על פי שהימים והשעות כחוט השערה לפני המקום, אינו מונה אלא דורות, שנאמר (ישעיה מא): "קורא הדורות מראש". ואף על פי שנאמר (בראשית טו): "ויעבדו יענו אותם", ונאמר (בראשית טו): "וידור רביעי ישובו הנה" וגו'. הרי הוא אומר (שמות כג): "את מספר ימיה" - אלו שני דורות. ושאך כל אדם זכה - משלימים שנותיו. לא זכה - פוחתין לו משנותיו; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: זכה - מוסיפין לו על שנותיו. לא זכה - פוחתין מהן. אמרו לו לרבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב כ): "והוספתי על ימיה חמש עשרה שנה"! אמר להן: משלו הוסיפו לו. אמר להן רבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב יג): "הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו", וצדין לא היה מנשה בעולם! אמרו לו: וכי נאמר: 'הנה בן נולד לבית דוד בן חזקיה'? והלא לא נאמר: "אלא הנה נולד בן לבית דוד"; בין מחזקיה בן מיכל בית דוד.

א, יב חמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס, שהן שבעים וחמש סלעים - חיבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן. רבי נתן אומר, רבי דוסא אומר: כפיצה אוכלין, כמותה ובקלפתה. וחכמים אומרים: חוץ מקלפתה.

האשה שאמרה: "נשבתי, וטהורה אני" - אוכלת בתרומה. ואם יש עדים שנשבת, והיא אומרת: "טהורה אני" - אינה אוכלת.

א, יג ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין: הטהור עומד והטמא עובר, טמאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים, טהורה, טמאה ברשות היחיד

וְטַמְאָה בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, סֶפֶק נִגַע סֶפֶק לֹא נִגַע, סֶפֶק הָאֵהִיל סֶפֶק לֹא הָאֵהִיל, סֶפֶק הַסֵּיט סֶפֶק לֹא הַסֵּיט; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וְחֻכְמִים מְטַהְרִין.

מִסְכַּת עֲרִיּוֹת פָּרָק שְׁנִי

בא, אַרְבַּעַה דְּבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטַמְּאִין: מִסְרַק שֶׁל צְרִצּוֹר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מְטַמֵּא בְּאוֹיר, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: מְטַמֵּא בְּאוֹיר. דָּף שֶׁל נַחְתּוּם שֶׁקָּבְעוּ בְּמִסְמֵר, אוֹ שֶׁחִבְרוּ בְּמִרְיֵשׁ, אוֹ בְּקוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטַמְּאִין. מְנַעַל שֶׁעַל הָאֵימִים, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא וְחֻכְמִים מְטַהְרִין. חֲתֵכוּ חֲלִיוֹת, וְנָתַן חוּל בֵּין חוּלִיאַ לְחוּלִיא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטַמְּאִין, וְהָיָה נִקְרָא תַנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי, שֶׁעָלָיו רַבּוֹ מַחְלֶקֶת בִּישְׂרָאֵל.

בב, עֶשְׂרִים וְאַרְבַּעַה דְּבָרִים מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וְחוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מְדִיר אֶת אֲשֶׁתּוֹ. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מְדִיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזְיֹר. בֵּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּיוֹם טוֹב, אַחֲרַיִם אוֹמְרִים מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: תֵּאֱכַל הִיא וְאַמָּה. הֶסֶף שֶׁמֶן טְהוֹר וְנִטְמָא, יָרַד וְטָבַל, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵף עַל פִּי שְׁשׁוּחָה וְיוֹרֵד - טְהוֹר. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: כְּדִי סִיכַת אֶבֶר קָטָן - טְמֵא. פְּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק: כְּשֶׁהֵיטִי אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן הַחִירוּנִי, רְאִיתִי שְׁאוּכַל פֶּתוֹ חֲרָבָה, שֶׁהָיָה שְׁנֵי בְצֵרֶת, בְּאֵתִי וְאַמְרַתִּי לֵאבָא, אָמַר לִי: הוֹלֵךְ לוֹ זֵיתִים, הוֹלְכֵתִי לוֹ זֵיתִים, נָטְלָן וְהִסְתַּפַּל בָּהֶן, וְרָאָה שֶׁהֵן לְחִים. אָמַר לִי: אֵינִי אוֹכַל זֵיתִים. בְּאֵתִי וְאַמְרַתִּי לֵאבָא, אָמַר לִי: לֵךְ אֲמוֹר לוֹ, מִגְּקַבְּתָה הֵיטָה חֲבִית, כְּדָבְרֵי בֵּית הַלֵּל, אֲלֹא שֶׁסְתַּמּוּהָ שְׁמֵרִים, לְהוֹדִיעַךָ שֶׁהוּא אוֹכַל בְּטֶהְרָה, שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁמֶתְלַמְּדִי בֵּית שְׁמַאי הָיָה - לֹא הָיָה נוֹהֵג אֲלֹא כְּדָבְרֵי בֵּית הַלֵּל.

בג, לְעוֹלָם הִלְכָה כְּדָבְרֵי בֵּית הַלֵּל, וְהוֹרְצָה לְעִשׂוֹת לְהַחֲמִיר עַל עֲצוּמוֹ, וְלִנְהוֹג כְּחוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל וְכְחוּמְרֵי בֵּית שְׁמַאי, עַל זֶה נֹאמַר

(קְהֵלֶת ה'): "וְהִפְסִיל בַּחֲשָׁךְ הוֹלֵךְ". הַתּוֹפֵס קוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וְקוּלֵי בֵּית הַלֵּל - הָרִי זֶה רָשָׁע! אֲלֹא אוֹ כְּדָבְרֵי בֵּית הַלֵּל, כְּקוּלֵיהֶן וְכַחוּמְרֵיהֶן, אוֹ כְּדָבְרֵי בֵּית שְׁמַאי כְּקוּלֵיהֶן וְכַחוּמְרֵיהֶן.

בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם פּוֹטֵר אֶת אֲשֶׁתּוֹ בְּגֵט יֶשֶׁן, שְׁלֹא יֵהָא גֵט גְּדוּל מִבְּנָה. כְּתַב לְשֵׁם הַפְּרָכִין, לְשֵׁם אַרְכִּיּוֹת, אוֹ שֶׁהָיָה שְׁנֵי מְלָכִים עוֹמְדִין, וְכָתַב עַל שֵׁם אֶחָד מֵהֶן - כְּשֵׁר. כְּתַב לְשֵׁם אָבִי אָבִיו - כְּשֵׁר. לְשֵׁם מִשְׁפָּחָה - פְּסוּל. וְאִם הָיָה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ - כְּשֵׁר.

בד, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית הַלֵּל וּבֵית שְׁמַאי עַל הַמְּגִרָשׁ אֶת אֲשֶׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בַּפּוֹנְדִיקִי, שְׂאֵינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵט שְׁנִי, עַל מָה נִחְלַקוּ? עַל הַמְּדִיר אֶת אֲשֶׁתּוֹ מִתְּשַׁמֵּישׁ הַמְּטָה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שְׁתִּי שְׁבֵתוֹת כְּלִידַת נִקְבָּה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: שְׁבֵת אַחַת כְּלִידַת זָכָר, אוֹ כִּימֵי נִדְתָּה. יֵתֵר עַל כֵּן - יוֹצֵיא וְיִתֵּן כְּתָבָה.

כְּלָכְלָה, בֵּית שְׁמַאי פּוֹטְרִין וּבֵית הַלֵּל מְחַיְבִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלֵּל עֲצָמוֹ הָיָה אוֹסֵר. הַלּוֹקַח כְּלָכְלָה לְשַׁלַּח לְחִבְרוֹ - לֹא יֹאכַל עַד שִׁיעֶשֶׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלֵּל עֲצָמוֹ הָיָה אוֹסֵר.

בה, אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, עַל שֶׁהָיָה שְׁתֵּי כְּתֵי עֲדִים מְעִידוֹת אוֹתוֹ - שֶׁהָיָה נִזִּיר בְּטֶהְרָה שְׁבָהֶן. עַל מָה נִחְלַקוּ? עַל שֶׁהָיָה שְׁנֵי עֲדִים מְעִידִין אוֹתוֹ. שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: נִחְלַקוּ עַל שֶׁהָיָה כָּאֵן נִזִּירוּת. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בְּכָלֵל חֲמֵשׁ שְׁתֵּים - שֶׁהָיָה נִזִּיר שְׁתֵּים.

בו, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים מְקוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמְחוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל. דָּם הַנְּבִלוֹת, בֵּית שְׁמַאי מְטַהְרִין וּבֵית הַלֵּל מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה: אֵף כְּשֶׁטַמְּאוּ בֵּית הַלֵּל, לֹא טַמְּאוּ אֲלֹא בְּדָם שֵׁישׁ בּוֹ רַבִּיעִית, שְׂאֵם יִקְרַשׁ וְיֵהָא בּוֹ כְּזֵית. וּמוֹדִים בְּבִיצַת טְרַפָּה שֶׁהָיָה אָסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁגְּדוּלְיָהּ אָסוּר.

בזה שמתר, אבל ביחוד אמרו חכמים: וניתהו בחלון שמא יש תקנה, שאם מת - יהא אסור, ואם שחטו - יהא מתר, על מה נחלקו? על שנטמא ותלש ממנו, ואחר כך מת, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרים.

בי פזית בשור הפורש מאבר מן החי. רבי אליעזר מטמא. השיבו את רבי אליעזר שלש תשובות: לא, אם אמרת בבית שיש בה רבע רקב, תאמר באבר מן החי, שאין בו רבע רקב? דבר אחר: מי תלוי במי? אבר תלוי בכשר, או בשור תלוי באבר? הבשר תלוי באבר! אפשר שהבשר מטמא במגע ובמשא ובאהל, ואבר יהא טהור?

אמר רבי שמעון: תמה אני, אם טמא רבי אליעזר, לא טמא אלא בזמן שיש באבר בשור כראוי, כדי שיהא זה וזה מטמאין במגע ובמשא ובאהל, עצם הפורש כשעורה רבי נחוניא מטמא? והשיבו רבי נחוניא שלש תשובות: לא, אם אמרת במת שיש בו רבע רקב, תאמר באבר מן החי שאין בו רבע רקב?

דבר אחר: מי תלוי במי? אבר תלוי בעצם או עצם תלוי באבר? הוי אומר עצם תלוי באבר. אפשר שהעצם מטמא במגע ובמשא ואבר יהא טהור? אמר רבי שמעון: תמה אני, אם טמא רבי נחוניא, לא טמא אלא בזמן שיש באבר עצם כשעורה כדי שיהא זה וזה מטמאין במגע ובמשא. השיב רבי יהושע על דברי שניהן: ומה אם החי שיש בו רמ"ח, עצם ובשר הפורשים ממנו טהורים, אבר מן החי, שאין בו, אינו דין שיהא עצם ובשר הפורשין ממנו טהור? השיב רבי על דברי רבי יהושע: לא, אם אמרת בפורש מן החי, שכן פורש מדבר טהור, תאמר באבר מן החי שכן פורש מדבר טמא?

מסכת עריות פרק שלישי

גא העיד רבי צדוק על ציר חגבין טמאין שהוא טהור, ומתן לאוכלי תרומה. העיד

על מה נחלקו? על ביצת נבלה, שביט שמאי אומרים: אם שפויצא בה נמכרת בשוק - מתרת. ואם לאו - אסורה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: דבר אחר מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: מתנות מכשירות ומפגלות בחטאת, ומתנה אחת בכל הזבחים. בית הלל אומרים: אחד חטאת ואחד כל הזבחים, מתנה אחת מכשרת ומפגלת.

בז רבי שמעון אומר: שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. קהלת אינה מטמאה את הידים; דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: מטמאה את הידים. מי חטאת שעשו מצותן, בית שמאי מטהרין, בית הלל מטמאין.

המקשה, כמה תשפה ותהא זכה. רבי אליעזר אומר: מעת לעת, והלכה כדבריו. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים: עד שלשה ימים. בית הלל אומרים: מעת לעת.

בח רבי אליעזר אומר: שני דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. דם היוולדת שלא טבלה, מטמא לח ואינו מטמא יבש; דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: מטמא לח ויבש. ארבעה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ומתו הנשואין את האחיות - הרי אלו חולצין ולא מיבמין. ואם קדמו וקנסו - יוציאו. רבי אליעזר אמר משום בית שמאי: יקימו. ובית הלל אומרים: יוציאו. אבא שאול אומר: קל היה להם לבית הלל בדבר הזה.

בט התולש מבכור תם, והניחו בחלון, אף על פי שנולד בו מום לאחר מאן, ושחטו - הרי זה יקבר. בכור בעל מום שתלש ממנו ואחר כך מת, עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין. אמר רבי יהודה: מודה עקביא בזה שאסור, על מה נחלקו? על שנטמא ותלש ממנו, ואחר כך שחטו, שעקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרים. אמר רבי יוסי מודה רבי חלפתא

טמא, ספק - טהור. אמר רבי יהושע: שמעתי שוחטין אף על פי שאין נסכין, ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעין, קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה, שקדשה הראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא.

ג, משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן ורחקה בן ציון ברוע. ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון ברוע, ולא רצו חכמים לגלותם, אבל מוסרין אותן לכניהן ולתלמידיהן, פעם אחת בשבוע. כגון אלו, אליהו בא לטמא ולטהר, לרחק ולקרב. רבי אומר: לקרב אבל לא לרחק. רבי יהודה אומר: חלופי הדברים. רבי חנניה בן עדו אומר: הרי הוא אומר (ויקרא כז): "ויצא בן אשה ישראלית" וגו'. והלא דברים קל וחמר, מה משה רבנו לא רצה לגלות את הממזרין עד שנתגלו מעצמן. אליהו תלמידו של משה על אחת כמה וכמה שלא יגלה, עד שיתגלו מעצמן! מי שיש לו תלמידים קורין אותו רבי, נשתכחו תלמידי, קורין אותו רבן, נשתכחו אלו ואלו, קורין אותו בשמו.

מסכת עבודה זרה פרק ראשון

א, נחום המדי אומר: יום אחד בגליות לפני אידיהן אסור. במה דברים אמורים? באידיהן הקבועים, אבל באידיהן שאינן קבועין - אינו אסור אלא אותו היום בלבד. אף על פי שאמרו שלשה ימים, אסור לשאת ולתת עמהם. במה דברים אמורים? בדבר המתקנים, אבל דבר שאינו מתקנים - מתיר. אף דבר המתקנים, לקח או שמכר - הרי זה מתיר. רבי יהושע בן קרחה אומר: כל מלוה בשטר - אין נפרעין ממנו, ושאין בשטר - נפרעין ממנו, מפני שהוא כמציל מידם.

12 פרוש: כשהושיבו בישיבה לקבל עדותו, היו הכל תמהים עליו שאמר דבר חדש, שעד עתה היו שונים בהפך. אמר להם: כך וכך! כלומר, זה טמא וזה טהור, ערוך בלשון רבים.

רבי יהושע ורבי פפיס על דף של נחתמים, שחברו במריש או בקורה, ושקבע במסמר - שהוא טמא, שרבי אליעזר מטהר, ואם לא קבעו כל צרכו - הכל מודים שהוא טמא.

הן העירו, שמעברין את השנה כל אדר. שבראשונה היו אומרים עד הפורים, עד שבא רבי יהושע ורבי פפיס והעירו, שכל אדר כשר לעבור.

העיד מנחם בן פובגי שהוא צבע. על מוסף יורה של שולקי זיתים שהוא טמא, ועל שצובעים שהיה טהור, שבראשונה היו אומרים חלופי היו הדברים. וכשהושיבו בישיבה היו הכל תמהין עליו, אמר להם: כך וכך, אני ראש אבל הבאים אחרי¹².

ג, העיד רבי יהושע בן בתירה, על דם הנבלות שהוא טהור. אמר רבי שמעון בן בתירה נותרין היו ערודות¹³ לאריות בסתריטא של מלך, והיו עולי רגלים משקעין את ארכובותיהן, ולא חשו להם משום טמאה.

ג, העיד רבי יהודה הכהן על בת ישראל שנשאת לכהן, כיון שנשאת לחפהף אף על פי שלא נבעלה, שרבי אליעזר אומר: תבעל. וכן היה רבי אליעזר אומר: תבעל. לא ישא כהן אשה עד שתגדיל. בית דין שאחריהם אומרים: נאמנת עסה לטמא ולטהר, לאסור ולהתיר, לרחק ולקרב, אבל באמנת עסה לא נגעו. אמר רבי שמעון בן עזאי: אמר להן רבי, מעשה שנמצאו עצמות בירושלים בדירת עצים, ובקשו חכמים לטמא את ירושלים בלה. אמר להם רבי יהושע: בושח וכלמה הוא לנו, שננטא את בתינו. איזה מתי מבול? איזה הרוגי נבוכדנצר? איזה ההרוגים שנהרגו מן המלחמה ועד עכשו? אלא אמרו ודאי -

13 פרוש: כשהושיבו בישיבה לקבל עדותו, היו הכל תמהים עליו שאמר דבר חדש, שעד עתה היו שונים בהפך. אמר להם: כך וכך! כלומר, זה טמא וזה טהור, ערוך בלשון רבים.

אב, לא ישא אדם ויתן עם העובד כוכבים ביום אידו, ולא יקל עמו את ראשו, ולא ישאל בשלומו במקום שמתחשב. מצאו לפי דרכו - שואל בשלומו בכבוד ראש. שואלין בשלום העובדי כוכבים באידיהן, מפני דרכי שלום. אמנין ישראל שהיו עושין אצל העובד כוכבים בביתו של ישראל - מתר. בביתו של עובד כוכבים - אסור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היה שכיר היום, בין בביתו של ישראל בין בביתו של עובד כוכבים - אסור. אם היה שכיר קבולת, בביתו של ישראל - מתר. בביתו של עובד כוכבים - אסור. במחבר לקרקע, בין כך ובין כך - אסור. בעיר אחרת, בין כך ובין כך - מתר. ואף על פי שגמר את פליו לפני אידו, לא יולכנו לו ביום אידו, מפני ששמח ביתו. עיר אחת עושה ועיר אחת אינה עושה, אמה אחת עושה ואמה אחת אינה עושה, משפחה אחת עושה ומשפחה אחת אינה עושה. העושיין - אסורין. ושאיין עושיין - מתרין. קלנדא, אף על פי שהכל עושיין - אין אסור אלא לפולחין בלבד. סטרוניא - יום שאחזו בו את המלכות. קראטוסס - יום גנוסיא של מלכי עובדי כוכבים. יום של כל מלך ומלך - הרי הוא כרבים. יחיד, אפלו יום המשתה שלו, ויום שנעשה בו שלטון. רבי מאיר אומר: אף יום שעמד בו מחליו אסור.

אג, יריד שבתוך הפרך, אין הולכין, לא לאותו הפרך ולא לעירות הסמוכות לו - מפני שהוא פגראה הולף לו ליריד; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין אסור אלא הפרך בלבד. יריד שבתוך הפרך - אסור. חוץ לפרך - מתר. ושחוץ לפרך, חוץ לפרך - אסור. תוך הפרך - מתר. וחניות המוכללות לו, מכל מקום - הרי אלו אסורות. עובר אדם בשירה ממקום למקום, ונכנס לפרך, שהיריד בתוכו, ואינו חושש, מפני שהוא נראה כהולך ליריד. יריד שנתנה מלכות, ושתנה מדינה, ושתנה גדולי מדינה - מתר. אין אסור, אלא יריד של עבודת כוכבים בלבד. הולכין ליריד של עובדי כוכבים,

ומתפראין בהן רפוי ממון, אבל לא רפוי נפשות. <ואין> לוקחין מהן בתים שדות וכרמים, בהמה עבדים ושפחות, מפני שהוא כמציל מידם. וכותב ומעלה בערכים. כהן מטמא להעיד עליהן בחוצה לארץ. כשם שמטמא בחוצה לארץ, כך מטמא בבית הקברות, מטמא לתלמוד תורה, מטמא לשא אשה. רבי יהודה אומר: אם יש לו ממי שילמד - הרי זה לא יטמא. ואם לאו - הרי זה יטמא. רבי יוסי אומר: אף על פי שיש לו ממי ילמד - יטמא, שלא מכל אדם זוכה אדם ללמד, אלא ממי שזכה לו. אמרו על יוסף הכהן, שהיה מטמא ויוצא אצל רבי יוסי לצידן. לא יצא כהן לחוצה לארץ, ואפילו לשא אשה, אלא אם כן הכטיחוהו. תגרין שהקדימו זמנו של יריד, או שאחרו זמנו של יריד - מתר. אין אסור אלא זמנו של יריד בלבד. ארבע אבקות הן: אבק רבית, אבק שביעית, אבק עבודת כוכבים, אבק לשון הרע.

אבק של רבית - לא ישא אדם ויתן בהלוואתו של חברו, מפני אבק רבית.

אבק שביעית - לא ישא אדם ויתן עם העובד כוכבים בפרות מפני אבק שביעית.

אבק עבודת כוכבים - לא ישא אדם ויתן עם העובד כוכבים ביום אידו, מפני אבק עבודת כוכבים.

אבק לשון הרע - לא ישא אדם ויתן בטובתו של חברו, מפני אבק לשון הרע.

ישראל הולכין ליריד - מתר לשאת ולתת עמהן. ובחזירה - אסור, מפני שנהגו בעבודת כוכבים. והעובד כוכבים, בין בהליכה בין בחזרה - מתר. עובדי כוכבים ההולכין לתרפות - אסור לתת ולשאת עמהן. ובחזירה - מתר, מפני שהוא כעבודת כוכבים שהניחוה עובדיה. וישראל, בין בהליכה בין בחזרה - אסור. לא יטיל ישראל עם שירה בתרפות, אפלו לצאת, אפלו מקדים, אפלו מחשיך, אפלו מתירא מפני עובדי כוכבים, מפני לסטים, מפני רוח

מסכת עבודה זרה פרק שני

ב,א לוקחין מהן בהמה לנפסין, ומחזירין להן כל אותו היום. וכשם שלוקחים מהן בהמה לנפסין, ומחזירין להן כל אותו היום - כך לוקחין מהן עבדים ושפחות לנפסין, ומחזירין להן כל אותו היום. כל זמן שאתה רשאי להחזיר לישראל - אתה רשאי להחזיר לעובדי כוכבים. אי אתה רשאי להחזיר לישראל - אי אתה רשאי להחזיר לעובדי כוכבים. מוכר ישראל בהמתו לעובד כוכבים על מנת לשחוט. ישראל עומד על גביו והעובד כוכבים שוחט. לוקחין מהן בהמה לקרבן, ואינו חושש משום רובע, משום נרבע, משום מקצה, משום נעבד, וכשם שאין מוכרין להן בהמה גסה - כך אין מוכרין להן חיה גסה. ואף במקום שמוכרים להן בהמה דקה - אין מוכרין להן חיה דקה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: מוכרין להן כלבים, שגורים, חלדות, סנאים, חתולות וקפות. דברים המנקין את הבית. וכשם שאין מוכרין להם - כך אין מחליפין להם, לא רעים בפין ולא יפין ברעים. לא שבורין בשלמים ולא שלמים בשבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה, מפני שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו: והרי הוא מרביעה והיא יולדת. רבי יוסי בן בתירה מתיר בסוס, שאינו עושה מלאכה בשבת, שחיבין עליה חטאת; וחכמים אוסרין, משום שני דברים משם כלי זין ומשם בהמה גסה. אין מוכרין להם לא כלי זין, ולא זין, ואין משחזיזין להם את הזין, ואין מוכרין להם, לא סדין, ולא כבלין, ולא קולרין, ולא שלשלאות של ברזל.

בב, אחד העובד כוכבים ואחד הכותי - מוסרין להם שדות גזוזות, תבואה קצורה ואילנות קצוצין. רבי יהודה אומר: שחת, לגז על מנת שתגוז. תבואה לקצר - על מנת שתקצר. אילנות לקרץ - על מנת לקצצם. העולה לסרטיאות של עובדי כוכבים - אסור משום עבודת כוכבים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בזמן שמזבלין -

רעה, שנאמר (דברים ו'): "לא תלכו אחרי אלהים אחרים". רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותו הדרך, הקדים על ידך שלשה ימים או אחר על ידך שלשה ימים, כדי שתצא עמו, מפני שמלאכי השרת מלוין אותו, שנאמר (תהלים צא): "כי מלאכיו יצוה לך" וגו'. ואם ראית רשע שיצא לדרך, ואתה מבקש לצאת לאותו הדרך, הקדים על ידך שלשה ימים, או אחר על ידך שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו בדרך, מפני שמלאכי שטן מלוין אותו, שנאמר (תהלים ט): "הפקד עליו רשע ושטן יצמד על ימינו".

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם יאמרו לך ילדים - בנה בית המקדש, אל תשמע להן! ואם יאמרו לך זקנים סתור בית המקדש, שמע להן! מפני שבנין ילדים סתירה וסתירת זקנים בנין. וראייה לדבר - רחבעם בן שלמה. שאלו את רבי יהושע: מהו שילמד אדם את בנו ספר יוני? אמר להן: ילמד בשעה שאינה לא יום ולא לילה, שנאמר (יהושע א): "והגית בו יומם ולילה".

אד, מכלם היה מוכר להם חבילה, וכמה היא חבילה? רבי יהודה בן בתירה אומר: בלבונה, אין פחות משלשה מנין. מוכר לתגר או מוכר לבעל הבית, אם היה תגר חשוד - אסור למכור לו.

מוכר לו חזירין, ואינו חושש שמא מוכר לעבודת כוכבים. מוכר לו זין ואינו חושש שמא מנסכו לעבודת כוכבים. ואם פרש לו אפלו מים ומלח - אסור למכור לו.

מוכר לו תרנגול לכן בין התרנגולין. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שאמר לו: מכר לי תרנגול סתם, אבל אם פרש לו מפני שהוא חולה, או למשתה בנו - הרי זה מתור.

אסור משום עבודת כוכבים. ואם אינם מזבלין - אסור משום מושב לצים.

ההולך לצטריונין¹⁴, ורואה את הנחשים ואת החברים, מוליון, סגילאדין, סגילאדה¹⁵ - אסור משום מושב לצים, שגאמר (תהלים א): "ובמושב לצים לא ישב" - אלה מדות שמביאין את האדם לידי בטול תלמוד תורה. העולה לתרטיאות של עובדי כוכבים, אם צוח מפני צרך - מתר. ואם מתחשב - הרי זה אסור. היושב באסטריין¹⁶ - הרי זה שופך דמים. רבי נתן מתיר משום שני דברים, מפני שצוח ומציל את הנפשות, ומעיד על האשה שתנשא. הולכין לצטריונין - מפני שצוח ומציל את הנפשות. ולכרקמים¹⁷ - מפני ישוב מדינה. ואם מתחשב - הרי זה אסור.

בג אין משפירין להם בתים שדות וכרמים, ואין נותנין להן אריסות וקבולת בהמה. [אחד העובד כוכבים ואחד הכותי]. במה דברים אמורים? בארץ ישראל, ובסוריא משפירין בתים אבל לא שדות, כאן וכאן, לא ישכיר אדם שדהו לעובד כוכבים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אף בארץ ישראל משפירין בתים, ובסוריא מוכרין בתים ומשפירין שדות. ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו. כאן וכאן לא ישכיר ישראל את ביתו לעובד כוכבים, שבידוע שמכניס לתוכו עבודת כוכבים, אבל משפירין להם אוריאות¹⁸, אוצרות ופונדקיות, אף על פי שבידוע שמכניס לתוכו עבודת כוכבים. משכיר ישראל ביתו לכותי ואינו חושש שמכניס לתוכו עבודת כוכבים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בכל מקום, לא ישכיר ישראל מרחץ לעובד כוכבים מפני שנקראת על שם ישראל, ורוחצין בו בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בכל מקום, לא

ישכיר ישראל שדהו לעובד כוכבים, מפני שנקראת על שם ישראל, ועושין בה ביום טוב.

¹⁷ מצורים סביב חומת העיר ועושים שם כל מיני

צחוק.

¹⁸ רפת של סוסים.

¹⁴ איצטדיון שבו היו נלחמים שורים זה בזה.

¹⁵ כל אלו מיני לצנים.

¹⁶ מקום שדנים שם דיני נפשות.

איר קענט באקומען דעם שטארק

אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב

פרייליכע נייעס!

חיה וואג
ביי אייער
טיר

פאר 3.99 דאלאר

צו סובסקרייבן חפטי יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718.387.2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

תוכן'דיג און
ציענד'דיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערענץ

אדבה איבערצייגט
אייר אליון

<p>6</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>עלות השחר _____ 7:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 שקיעה _____ 6:32 בבלי: מועד קטן כה • ירושלמי: בבא קמא טז • תוספתא: שבועות ה ב"ר: ירמיה יב-ג • רמב"ם: תמורה א</p>
<p>7</p> <p>שני Monday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>עלות השחר _____ 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:34 בבלי: מועד קטן כו • ירושלמי: בבא קמא יז • תוספתא: שבועות ו ב"ר: ירמיה יז-טו • רמב"ם: תמורה ב</p>
<p>8</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>עלות השחר _____ 6:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:35 בבלי: מועד קטן כז • ירושלמי: בבא קמא יח • תוספתא: עדיות א ב"ר: ירמיה טז-יז • רמב"ם: תמורה ג</p>
<p>9</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>עלות השחר _____ 6:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:33 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:36 בבלי: מועד קטן כח • ירושלמי: בבא קמא יט • תוספתא: עדיות ב ב"ר: ירמיה יח-יז • רמב"ם: תמורה ד</p>
<p>10</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>עלות השחר _____ 6:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:33 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25 שקיעה _____ 6:37 בבלי: מועד קטן כט • ירושלמי: בבא קמא כ • תוספתא: עדיות ג ב"ר: ירמיה כ-כא • רמב"ם: טומאת מת א</p>
<p>11</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 5:08 הדלקת הנרות</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>עלות השחר _____ 6:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:32 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25 שקיעה _____ 6:39 בבלי: חגיגה ב • ירושלמי: בבא קמא כא • תוספתא: עבודה זרה א ב"ר: ירמיה כב-כג • רמב"ם: טומאת מת ב</p>
<p>12</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 6:40 זמן מוצש"ק</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>תצוה</p> <p>עלות השחר _____ 6:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:32 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:24 שקיעה _____ 6:40 בבלי: חגיגה ג • ירושלמי: בבא קמא כב • תוספתא: עבודה זרה ב ב"ר: ירמיה כד-כה • רמב"ם: טומאת מת ג</p>

וְעַן אֵם מַעֲנֵטֶשׁ אִיז פֿרײליך אַ נאַנצן טאַג, אִיז אים גרינג אַראַפֿצונעמען אַ צײט אין טאַג זיך אויסצורעדן זיין האַרץ צום אַייבערשטן.

(שיחות הר"ן סימן כ')